31e Jaar — N. 300 Prijs per nummer : voor België 3 centiemen, voor den Vreemde 5 centiemen Telefoon : Redactie 247 - Administratie 2845 Donderdag 28 OCTOBER 1915

Drukster-Uitgeefster
Sam: Maatschappij HET LICHT
bestuurder:
P. DE VISCH, Ledeberg-Gent
—
. REDACTIE . .
ADMINISTRATIE
HOOGPOORT, 29, GENT

VOORUIT

Orgaan der Belgische Werkliedenpartij. — Verschijnende alle dagen.

ABONNEMENTSPRIJS
BELGIE
Drie maanden . . . . fr. 3.25
Zes maanden . . . . fr. 6.50
Een jaar . . . . . fr. 12.60
Men abonneert zich op alle postbureelen
DEN VREEMDE
Drie maanden (dagelijks verzonden) . . . . . fr. 6.25

Opperkommando van het 4. Leger
A. H. Q. den 15 Oktober 1915

Bekendmaking

1. De gemeenten zijn daarvoor verantwoordelijk dat in hun gebied geene beschadiging van den spoorweg of bedreiging van den spoorwegdienst plaats heeft. De Kommandobesturen mogen gijzelaars pakken, die met hun hoofd waarborgen in geval van vernieling van den spoorweg. De gemeente in wiens gebied eene beschadiging geschiedt, heeft eene zware contributie en eene belemmering der bewegingsvrijheid van hare inwoners te verwachten. (Sluiting der estaminets, verbod de hofsteden te verlaten, weigering van pasporten, schorsing van den postdienst). Geheel het dorp of enkele hofsteden kunnen ook ontruimd en de mannen kunnen in een duitsch gevangenenkamp overgebracht worden

2. Het betreden van den spoorweg is verboden met uitzondering der deelen der stalien toegankelijk gemaakt zijnde aan het publiek en der doorgangen vrijgelaten voor het openbaar verkeer.

Inbraak wordt met gevangenisstraffe van ten minste 1 jaar tot 15 jaren gestraft.

3. Elkeen, die op de toebehoorten van den spoorweg of in hunne naburigheid op eene verdachte wijze bezig is, stelt zich aan het gevaar bloot, door de wachtposten zonder uitstel doodgeschoten te worden.

4. Wie aan vijandelijke militaire personen herberg, voeding, geld of burgerskleeren verschaft of op andere wijze hulp verleent wordt met straffe van gevangenis van ten minste 10 jaren gestraft. Indien door dezen steun een nadeel veroorzaakt wordt voor de duitsche troepen, wordt met de doodstraf gestraft.

5. De gemeentebesturen zijn verplicht zulke militaire personen zooals burgerlijke personen zonder eenzelvigheidspapieren, die op hun gebied ontmoet worden, aanstonds aan het naastbijgelegen duitsch militair bestuur over te brengen. In geval van verzuim wordt aan de gemeente eene zware oorlogscontributie opgelegd. Aan de schuldige ambtenaren worden de straffen genoemd zijnde onder n. 3, opgelegd. Elk inwoner, kennis ontvangende van de aankomst of van de aanwezigheid van een der personen genoemd onder n. 4, moet dit aanstonds aan de gemeente of aan het naastbijgelegen duitsch militair bestuur of militaire wacht laten kennen. Tegenhandelingen worden gestraft met gevangenisstraffe van ten minste 3 jaren tot 15 jaren.

6. De straffen aangeduid zijnde onder nummers 2 en 5, worden opgelegd voor zoo ver niet volgens andere wetten of verordeningen of volgens de krijgsweg met de doodstraf of andere zwarere straffen moet gestraft worden.

Bovendien kan nevens de gevangenis in elk geval eene boete tot verbeurdverklaring van gansch het vermogen opgelegd worden.

Herzog Albrecht von Württemberg.

* * *

Etappen-Inspektie
der 4e Armee

Bekendmaking

Gent, 25 Oktober 1915.

In de stad Lokeren hebben, de werkman Bekaert twee postduiven, de werkman Bulstraet negen postduiven, en de knecht Audenaerde acht postduiven, tegen de vervoeging van het legeropperkammando van 3, 5, 15, niet uitgeleverd, maar levend verborgen gehouden.

Tengevolge van de gebrekkige controlle der gemeente-politie is deze overtreding niet ontdekt.

Aan de stad Lokeren is derhalve bij vervoeging van het leger-opperkommando eene boete opgelegd van 1000 Mark.

Dit brengt ter openbare kennis

de Chef van het burg. Beheer
von Kendell
regeeringsraad

De duurte der Voedingsmiddelen en dreigende aardappelnood

Een der niet minst verfoeielijke gevolgen van den wereld oorlog is de inzinking der moraal in de burgerlijke samenleving.

Aan den eenen kant de groote reuzenmassa van geheel en half werkelooze werkers en werksters gedoemd om steun en hulp te vragen voor zich en hunne kinderen, aan den anderen kant het hebzuchtig, profijtbegeerig kapitalisme, wat nu de kans schoon ziet zich ten koste des volks te verrijken.

Het is alsof de oude Guizot weder opgestaan is, die als Minister van Louis Philippe in 1841 de kapitalisten toeriep «Enrichissez-vous!»

In alle landen, neutraal of in oorlog, wordt door groot en klein kapitaal gespeculeerd, gewoekerd, geschacherd in de noodzakelijkste levensmiddelen en gebruiksartikelen. In alle landen constateert men een rijzing der levensmiddel-prijzen van af 50 tot 100 en meer procent. Van waar komt dat? Zijn de oogsten tegengeslagen? Integendeel: 1914 gaf in alle landen eene overvloeidige, 1915 eene zeer goede middelmatige oogst van alle mogelijke land- en tuinbouw voortbrengselen. Is er eene epidemie-ziekte onder het vee geweest? Nooit was het vee gezonder.

En toch — alle rechtvaardige stemmen in de heele wereld zijn daarin éénig — indien niet de regeeringen, hetzij nu ministeries, Kamers, bondsraden, gemeentebesturen enz. zich met hand en tand verzet hadden door wettelijke verorderingen, de groote massa gecreveerd zou zijn van honger en gebrek, bij volle schuren, kelders en voorraadmagazijnen. Voodtrengers en handelaars waren het roerend eenig (en zijn het nu nog) om de prijzen van alles tot eene ongekende hoogte op te voeren, het moeilijke soms onmogelijke verkeer door den oorlog te baat nemend, de paniek en angst voor komende hongertijden bij de bevolking schurend, om maar spoedig rijk — schatrijk — te worden.

Het is geen verzinsel dat men uit den mond van zoo menige handelsman en boer hoorde : «indien de oorlog nog een paar jaartjes duurt, ben ik voor goed binnen.»

Maar in alle landen riep het volk, protesteerden en petitioneerden vakbonden en arbeiderspartijen, « dat moet ophouden, verhindert die woekeraars en speculanten in levensmiddelen het volk uit te zuigen en radikaal te verarmen!»

En in alle landen zijn de regeeringen gedwongen geweest, het *groote gevaar* inziende, aan die roepstem gevolg te geven en maatregelen te nemen.

Het zou ons te ver voeren, om van alle landen die maat egelen op te sommen. Nemen wij tot voorbeeld een naburig land, waar, zooals in België, altijd het vrijhandels-princiep is gehuldigd : Nederland.

In de eerste maanden van den oorlog was de uitvoer naar het buitenland zoo geweldig, dat spoedig millioenen menschen zonder eten hadden gezeten — wat bekommerden zich de kooplui erom? — Gelukkig waakte onze partij. Door onze afgevaardigden in Kamers, provincie, gemeenteraden, door geweldige volksvergaderingen en niet minder door onze pers, werd de regeering gedwongen om maatregelen te nemen. En wij moeten tot lof van die (liberale) regeering zeggen, zij nam ze goed. Eerst werd er door het geheele land een statistiek opgemaakt, hoeveel van die en die soorten levensmiddelen de bevolking per week noodig had. Dan dwong men in alle, tot in de kleinste gemeenten en grootste steden, boeren en handelaars tot de opgave hunner voorraden, benevens eene berekening der te velde staande gewassen. Zoodoende kreeg de regeering een ongeveer juist idee der behoeften aan brood, aardappelen, erwten, boonen en andere landbouwprodukten, kruidenierswaren, boter, kaas, vleesch en vetwaren. Nu volgden welberekende uitvoerverboden benevens de verklaring dat de regeering beslag legde op alle voorraad en dezelve zou verdeelen op deze wijze : bakkers, winkeliers, kleinhandelaars bij wekelijksch consent van den burgemeester der gemeente, cooperaties en groothandelaars bij consent der regeering — alle die kunnen van den voorraad koopen tegen de door de regeering gestelde prijzen, mits zelf wederverkoopend eveneens tot gestelde *hoogste* prijzen. Wie voorraad achterhoudt, dien wordt dezelve onteigend, die boven den maximum-prijs verkoopt wordt buitengesloten van het consent tot verdere verkrijging. In iedere gemeente werden controlle-commissies van inwoners — niet-handelaars — opgericht, terwijl voor de groote handel-trusts (die zich inmiddels opgericht hadden) rijks-controle-commissies werden benoemd, bestaande ieder uit drie of vier Kamer-afgevaardigden.

Op soortgelijke manier is in Duitschland, in Zwitserland en in tal van andere landen gehandeld.

Het arme, geslagen België heeft geen eigen regeering en moet dus afhangen van den goeden wil der bezettings-autoriteiten.

Men zegt wel dikwijls in arbeiders- en kleine burgers-kringen, waarom zorgen de gemeenteraden bij ons dan niet voor afdoende maatregelen?

Wij wenschen dat eens voor alle maal klaar te stellen. Men weet de pegel is reeds lang wettelijk afgeschaft. Naar de Belg. gemeentewet mag het College wel veordeningen maken op vervalsching van levensmiddelen, boeten geven en beslag leggen op het vervalschte; maar nergens in die wet is hun het recht gegeven maximum-prijzen op te leggen en nog veel minder beslag te leggen op koopwaren om dezelve tegen zelfgestelde prijzen te verkoopen. Slechs eene wet der staatsregeering, goedgekeurd door de Kamers, kan de gemeentebesturen die machtiging geven. Natuurlijk geldt dat alles voor normale tijden. Nu is er eene bezettings-autoriteit en die alleen kan, volgens het recht in tijden van oorlog, die machtiging geven of zelve het initiatief nemen, hetwelk ook dan reeds voor verscheidene levensmiddel- en gebruiks-artikelen gedaan is, b. v. de bekende maximum-prijzen, de inschrijving der voorraden van den graan-oogst, van de suikerijwortelen enzoovoorts.

Is er een artikel vergeten, of niet juist omschreven of niet onder dwangsverkoop gesteld, stort zich onmiddelijk de speculatie-hyena daarop om de prijs in de hoogte te drijven.

Noemen wij eens eenvoudig het dierlijke vet, varkenssmout of rundvet. In de gedwongen maximum-prijslijst van het vleesch is dat artikel vergeten en nu beleven wij het nooit geziene schouwspel dat gewoon gesmolten rundvet of smout een frank per kilo duurder is als de beste rosbief!

Zooals van zelf spreekt is van deze onnatuurlijke speculatie niet de bezittende, maar de arbeider en kleine bediende de dupe.

Een ander, maar soortgelijk en nog erger geval is het op dit oogenblik met het even-zoo noodzakelijke volksvoedsel de aardappelen.

Zeker is er eene maximum-prijs van 6 fr. per 100 kgr. gesteld (als eerste verkoop); maar eerstens mankeert eene prijsbepaling voor den tusschenhandelaar en voor de verkoopers in het klein. En tweedens wie zal den bezitter dwingen zijne aardappelen tot dien prijs te verkoopen? Wil hij ze aan zijn vee geven of in den vaart smijten of laten verrtoten — hij kan het doen!

Hij kan zijn aardappelen zelfs met voordeel aan zijn vee geven als de verkoopprijs te laag wordt gesteld.

Inderdaad, de voer-rogge is gesteld op 30 frank de 100 kl. Moet hij zijn aardappelen voor 6 frank verkoopen dan verkoopt hij liever zijn rogge tot dien hooge prijs en voedt zijn vee met aardappelen.

Wat nu? Het volk gaat morren, ziet vol onrust en angst den winter tegemoet. Aardappelen zijn het hoofdvoedingsmiddel benevens het brood; het laatste is duur en daarbij gerantsoeneerd.

Om den buik te vullen blijven slechts de aardappelen, waarop de arbeidende klasse bij den overvloedigen oogst zóó gehoopt had. Wordt dien hoop den bodem ingeslagen dan zou het met de rust gedaan kunnen zijn.

In ons, socialisten, heeft het werkende volk vertrouwen en dus rust op ons de plicht degenen wien het aangaat. met eene variatie op het bekende «Hannibal ante portas», toeteroepen: **DE AARDAPPELNOOD STAAT VOOR DE DEUR!**

Mz.

P. S. — Bij het ter perse gaan vernemen wij dat schepen Anseele gisteren aan de duitsche autoriteiten daaromtrent voorstellen heeft gedaan, die eene goede oplossing aan de zaak zouden geven. Mocht deze spoedig komen, dat is onze vurigste wensch.

Mz.

De strijd tegen de drankpest in Frankrijk

Reeds lang vóór het uitbreken van den afschuwelijken oorlog hebben wij onzen lezers herhaaldelijk gesproken over den stilstand en den achteruitgang van het bevolkingscijfer en het groot gevaar dat de Republiek binnen een zeker getal jaren onvermijdelijk ging vervallen tot eene natie van tweeden of derden rang.

Sedert dat nu de oorlog aan het woeden is, waardoor de kwestie heelemaal op den voorgrond is geschoven, zijn er nog meer mannen van beteekenis vooruit gekomen om in de dagbladen en in de tijdschriften de aandacht van allen te vestigen en te zoeken naar de middels die dienen aangewend te worden om het gevaar af te weren.

Papen en dompers doen hun best om te beweren dat de oorzaak van alles te zoeken is in het verdwijnen van den godsdienstzin, waardoor het mogelijk geworden is dat iedereen zonder de minste gewetensknaging over ging tot het willekeurig beperken van het getal zijner kinders, maar de zaak zit veel dieper.

Wij hebben reeds meer dan eens de oorzaken van de kwaal opgesomd en nu willen wij met een ander schrijver nog eens in het bijzonder nagaan welke verderfelijke rol de drankpest speelt in den ondergang van het zoo edelschoon Frankrijk.

Men had den oorlog noodig om de oogen te openen, om het dreigend-gevaar te kunnen zien, om te bemerken dat de bevolking van sommige fransche gewesten veel meer dan de bevolking van gelijk welke andere aardstreek door de drankpest ondermijnd en verzwakt was. —

Bij het monsteren der jongens die naar de kazerne moesten, stond men overal verslagen als men vaststelde hoe klein, hoe zwak, hoe «verzopen» zij waren, tot zelfs in Normandië, in de bakermat van een reuzenvolk!

Men stelde overal met schrik en verslagenheid vast dat de kwaal veel meer verwoesting had aangericht dan de «dweeperige» antialkolisten steeds hadden beweerd en men schreeuwde alarm, men riep om hulp, men eischte spoedige maatregels. —

De heele geneeskundige wereld was het den lande door eens om te verklaren dat de wetgeving dadelijk moest tusschen komen om het getal herbergen te beperken en het drinken van de alsembitter te beletten — iets dat reeds gedeeltelijk gedaan is.

Wij kunnen hulde brengen aan de fransche geleerden moeten wij hardnekkiger en omstandigheden, krachtig door gehandeld heeft, maar met de voormannen van de alkoolbestrijdersbonden en de andere fransche geleerden moeten wij hardnekkger en hardnekkiger aandringen op nog krachtiger en strenger maatregels, vooral voor wat betreft 't beperken der kroegen en krotten, waar man, vrouw en jongelingen zich stelselmatig, bij het wegwerpen van hun geld, letterlijk komen vergiftigen en zelfmoorden.

Charles Dupuy, de gewezen fransche staatsraadsvoorzitter, heeft onlangs in een geneeskundig tijdschrift, over de drankpest feiten en cijfers gegeven die de strengste tusschenkomst der regeering wettigen.

Jules Claretie had onder veel meer geschreven dat er in Frankrijk niet minder dan 555.000 herbergen bestonden en de gewezen staatsraadsvoorzitter zegt dat er

Een keerpunt in ons Lager Onderwijs

door FR. DE COSTER

Bestuurder der Om- en Naschoolsche Werken van de Stad Gent

(Zesde vervolg)

Peperkoek- en Beschuitbakkerij:

Volle gasten: 20 à 24 fr. per week; minder volgens bekwaamheid.

Meestergasten: gemiddeld 0.60 fr. per uur.

Suikerbakkerij en Chocoladefabriek:

Eenige ambachtslieden winnen 0.40 à 0.50 fr. per uur.

Vele leerjongens en leermeisjes: 4 à 6 fr. per week.

Brouwerij:

Brouwers: 15 à 21 fr. per week; één of twee biermakers hebben hooger loon.

Kleine brouwerijen met 2 tot 5 werklieden betalen van 22 à 24 fr.

VERVOERNIJVERHEID

Koetsiers: 10.50 fr. per week; enkele: 2 fr. daags.

Voerlieden (op hoogte van 't werk): 22 à 25 fr. per week; andere (minder bekwaam): 12 à 18 fr. per week.

KLEERNIJVERHEID

Afdeeling Manskleederen:

Leerjongens: begin 1.00 fr. per week, dan 1.50 fr., daarna 0.50 fr. daags; na een tweetal jaren leerlingenschap: 0.10 fr. per uur.

Halve gasten: 0.18 fr., 0.20 fr., 0.25 fr. per uur; bekwamen zich stilaan tot volle gasten; de loonen, te groot geworden zijnde, om door den baas-stukwerker te worden betaald, zoo gaat men voor eigen rekening werken, meestal voor een kleermagazijn.

Stukwerk. Maatwerk.

Veston van 16 à 5.00 fr. en tusschenliggende prijzen.

Jacquette van 20 à 6.50 fr.	idem
Redingote van 26 à 9.50 fr.	idem
Habiet van 28 à 9.50 fr.	idem
Winterjas van 22 à 7.00 fr.	idem
Overjas van 20 à 7.00 fr.	idem
Broek van 4 à 1.00 fr.	idem
Ondervest van 4 à 1.00 fr.	idem

Nota. — De prijzen moeten in overeenstemming gebracht worden met den tijd, aan elk kleedingstuk te besteden. Bijvb.: wie alléen een veston van 16 fr. zou maken, moet er minstens 2 volle dagen aan werken, terwijl gasten een veston van 5 fr. op een achttal uren klaar krijgen. De meeste stukwerkers worden geholpen door hunne vrouw of een leerjongen.

Broekmakers werken met meisjes, die volgens bekwaamheid 0.50 fr., 1 fr. tot 2 fr. daags verdienen. Evenzoo voor giletmaaksters; de helpsters gaan niet boven 1.50 fr. daags.

Op 't werkhuis:

Verstellingen door de zoogenaamde pompiers: 0.35 fr. à 0.55 fr. per uur, volgens bekwaamheid en den rang der winkels.

Kleermakers voor Dames: volle gasten: 0.50 fr., 0.60 fr. en 0.75 fr. per uur.

Halve gasten of helpers: 0.25 fr., 0.30 fr. en 0.35 fr. per uur.

Confectiewerk :

Betaalt per stuk: vestons van 1.50 fr. tot 6.00 fr. maximum; overjassen van 2.75 fr. 9.00 fr.; broeken van 0.50 fr. tot 1.75 fr. maximum; id. voor ondervesten.

Afdeeling Dameskleederen:

Op groote werkhuizen:

Beginnelingen: 0.50 fr., 0.75 fr., 1.00 fr. daags.

Helpsters aan mouwen en andere bijhoorigheden: 1.25 fr., 1.50 fr. daags.

Volle werksters: 2.00 fr., 2.50 fr., 3.00 fr., bij uitzondering : 3.50 fr. daags.

Linnennaaisters:

Leerlingen (huisnijverheid): 1.00 fr. per week. Na een tweetal jaren leerlingschap: 0.50 fr. daags.

Werkhuizen (niet veel in getal): zie Kleermaaksters.

Naaisters (huisnijverheid) voor magazijnen: 1.68 fr. à 4.00 fr. daags volgens hoedanigheid.

Nota. — Er zijn veel onkosten van garen en sleet op de naaimachien.

SCHEIKUNDIGE FABRIEKEN

A. *Lucifers-fabriek.*

Mannen: 16 à 18 fr. per week.

Vrouwen (stukwerk) vroeger 16 à 18 fr.; sedert het invoeren der mekanieken: 12 à 16 fr. pr week; beginnelingen: 10 à 12 fr.

Stukwerkers en doppers: 25 à 35 fr. per week.

B. *Vodden-fabriek.*

Mannen (pressers, per stuk): 24 à 27 fr. per week.

Mannen (dragers en lossers, als dokwerk gerekend): 0.27 à 0.30 fr. per uur.

Vrouwen (per stuk): wol, 15 à 18 fr. per week.

Vrouwen (per stuk): lijnwaad, katoen en dweilen, 13 à 16 fr. per week.

Vrouwen (per stuk): afval van kleer-snijden, 10 à 14 fr. per week.

Beginnelingen : 4 à 6 fr. per week.

C. *Vellen-fabriek en verwerij:*

a) Vellen-fabriek.

Stuk- of blokwerkers : 1 fr. per 100 vellen, gaan tot 6 fr. daags (slechts 4 à 5 maanden werk in 't jaar).

Daglooners: 2.50 fr. à 3.25 fr. daags.

b) Verwerij.

Jongelingen van 14 à 17 jaar: 0.12 à 0.15 fr. per uur.

Van 18 tot 21: 0.18 à 0.22 fr. per uur.

Volwassenen: van 0.25 à 0.28 fr., sommigen 0.30 à 0.35 fr. per uur; enkele verwerijen betalen 2 à 4 c. méer per uur.

D. *Fabriek van gloeikousen:*

Vrouwen (per stuk): 12 à 15 fr. per week; in daghuur: 0.20 fr. per uur.

Beginnelingen: 4 fr. per week.

F. *Caoutchouc-fabriek:*

Mannen: beginloon: 0.25 à 0.27 fr. per uur; gemiddeld loon: 0.28 à 0.34 fr. per uur; hoogste loon: 0.40 à 0.45 fr. per uur.

Vrouwen: 0.14 à 0.18 fr. per uur.

F. *Borstelmakerij:*

Mannen: 0.26 à 0.33 fr. per uur, bij uitzondering 0.38 fr.

Nota. — De stiel moet grondig gekend zijn, daar te Gent 't beste werk wordt gemaakt.

G. *Zeepziederij en olieslagerij:*

Mannen: 3 à 3.50 fr. daags.

H. *Papierfabriek:*

Mannen (daglooners): 15 à 18 fr. per week; (ambachtslieden): 4 à 5 fr. daags.

Vrouwen (weinig in aantal) : 10 à 14 fr. per week.

I. *Zakplakken:*

Mannen en vrouwen (op machien): 12 à 14 fr. per week.

Thuiswerk: 2 à 2.75 fr. daags.

DRUKNIJVERHEID.

Letterzetters, drukkers, boekbinders:

Op 15jarigen leeftijd : gemiddeld 3 à 5 fr. per week;

Op 20 jarigen leeftijd: gemiddeld 17 à 18 fr. per week;

Op 25 jarigen leeftijd: gemiddeld 22 à 25 fr. per week.

Nota. — Het laagste cijfer is dat der boekbinders.

Machienzetters : gemiddeld 32 frank per week.

Geleiders van één of twee drukpersen: 28 van 25 à 30 fr. per week.

Steendrukkers en clicheurs: loon verschillt van 25 à 30 fr. per

Deze verschillende loontabellen dienen goed te worden overwogen.

Maar het eigenbelang moge nog zoo groot wezen, toch dient er rekening te worden gehouden met de heerschende gewoonten en neigingen. We wilden zulks vernemen uit den mond der werklieden zelf, en daarom vroegen we nog :

« In welk aanzien staat de fabriek 1° bij de fabriekwerkers zelf? 2° bij andere werklieden?

Hoe verklaart gij zulks? Hoe kan dit aanzien stijgen? »

(Wordt vervolgd.)

minstens honderd duizend meer bestaan.

Charles Dupuy heeft verder uitgerekend dat sedert 1900 de fransche bevolking voor hare vergiftiging, voor hare zelfmoord, ten allerminste 100.000.000 fr. per maand uitgeeft, wat op veel meer dan een milliard franken per jaar komt.

De gekende geneesheer Jaquet, die aan het hoofd van een parijzer hospitaal staat, vertelt hoe hij verleden jaar, gedurende een maand, persoonlijk, alle binnenkomende zieken ondervroeg over het getal borrels die zij gewoonlijk dronken en het getal kinders dat zij verloren hadden: 111 zieken die gematigd gedronken hadden, hadden 66 kinders verloren; 80 die veel gedronken hadden, hadden 73 kinders verloren en 117 die zeer veel gedronken hadden, hadden er 220 verloren!

Is het noodig nog meer bewijzen aan te halen voor de noodzakelijkheid der krachtdadige tusschenkomst van regeering en wetgeving, voor de noodzakelijkheid dat de kwaal diep en breed uitgesneden worde?

Eene bijzondere commissie van geneesheeren, die een afzonderlijk onderzoek gedaan had over de uitgestrekheid der drankpestkwaal en de maatregels die moesten genomen worden, zegde in haar verslag uitdrukkelijk dat de door regeering en wetgeving genomen maatregels zelf vruchteloos zouden zijn als er ook niet krachtig gewerkt werd in de school, aan de opvoeding der jeugd.

«Het is in de allereerste plaats noodig, heette het in het verslag, dat er krachtig gewerkt worde op den geest van het kind in de school, om het van jongsaf een heiligen haat in te prenten, tegen de afschuwelijke kroeg, met een heiligen angst voor den afschuwelijken sterken drank, iets wat men het best bewerken kan als men het onbeschroomd en op elk gebied zoo volledig mogelijk inlicht over al de schade die door den drank veroorzaakt wordt aan het menschelijk lichaam en langs daar van het maatschappelijk lichaam, aan de heele natie.»

Europeesche Oorlog

Officieele telegrammen :

Uit Duitsche bron

Groot Hoofdkwartier, 26 Oktober 1915.
Westelijk oorlogsterrein:

Noordoostelijk van Souchez werden vijandelijke handgranaten-aanvallen afgewezen. In de gevechten van 24 Oktober zijn aan den vooruitspringenden hoek noordelijk van Le Mesnil in Champagne ongeveer 250 m. onzer stelling voorbijgaand in handen van den vijand gekomen. Gisteren werden de Franschen weer eruit verdreven. 5 officieren en meer dan 150 man bleven gevangen in onze handen. Noordoostelijk van Le Mesnil houdt de vijand nog eene kleine Duitsche loopgraaf bezet. Op de hoogte van Combres hadden onze ontploffingen goeden uitslag. Fransche ontploffingen in 't Priesterwoud bleven vergeefs.

Oostelijk oorlogsterrein:

Legergroep van generaal-veldmaarschalk von Hindenberg

Het Illuxt-gebied noordelijk van Illuxt is weer overschreden; de reeds eergisteren voorbijgaand genomen hoeve Karimirschki is vast in onze hand.

Legergroep van generaal-veldmaarschalk Prins Leopold van Beieren

Russische aanvallen oostelijk Baranowitschi en tegen onze kanaalstelling zuidelijk van het Wygonowskoje-meer zijn afgeslagen.

Legergroep van generaal von Linsingen

Oostelijk van Kukli (westelijk van Chartorysk) werden in den nacht van 25 Oktober de vijandelijke stellingen bestormd; een algemeene Russische tegenaanval bleef vergeefs. Gisteren werd verder vooruitgang gemaakt. De vijand liet 4 officieren, 1450 man en 10 machiengeweren in onze handen.

Balkan-oorlogsterrein:

Oostelijk van Visegrad is de hoogtelinie Suha Gora-Panos bereikt. De aanval van de legers der generaals von Kövesz en von Gallwitz schrijdt goed voort. Zuidelijk van Palanka zijn de noordelijke hellingen van het Racadal in ons bezit, verder oostelijk zijn Markovac, Be Laole, Kucevo genomen. In de laatste drie dagen zijn 960 Serviërs gevangen genomen.

Van het leger van generaal Bojadjeff liggen geene nieuwe meldingen voor.

Opperste Legerbestuur.

Uit Fransche bron

PARIJS, 26-10-15: **Eerste bericht:** In Champagne hadden onze troepen gisteren een beduidensvolle overwinning. De vijand behield voor zijne tweede stelling een sterke aangelegde voorsprong, waar hij onze aanvallen wederstand bood.

Tot dezen voorsprong behoorde in het Z.-W. deel op de vlakten ten N. der hoogte 196, twee km ten N. van Le Mesnil-les Hurlus een zeer belangrijk schanswerk, werk La Courtine heette. Onze troepen namen het na heftigen strijd. Het schanswerk omvatte 1200 m. drie tot vier rijen loopgraven uitgestrektheid, welke door onderaardsche tunnels en gangen verbonden waren en die voor verdedigingsdoel ingericht waren.

Trots deze sterkte van dit verdedigingssysteem en trots de door den verdediger geboden wederstand, konden onze troepen na sterke artillerie voorbereiding, 't schanswerk volledig bezetten.

Tweede bericht: De vijand ondernam zeer heftige tegenaanvallen op gansch het front van 't La Courtine schanswerk. De Duitschers konden enkel in 't midden een graafstuk bezetten waar de handgranatenstrijd heftig voortgezet wordt.

Van elders niets gewichtigs.

Uit Belgische bron

Belgisch bericht: Den Havre, 26-10-15. Rust op heel het front.

Uit Engelsche bron

LONDEN, 26-10-15. (Reuter.): Sir John French meldt in een dépêche zeer groote bedrijvigheid van de artillerie in de laatste drie dagen ten Z. van het kanaal van La Bassée, en gevechten met handgranaten.

Op den 22ste dezer hadden vier Engelsche vliegers luchtgevechten. De vliegtuigen van den vijand werden daarbij gedwongen te landen of verdreven. Een Duitscher dook hals over kop van een hoogte van 7000 voet in een bosch achter de vijandelijke linie.

De belangwekkende mededeeling van den opperbevelhebber in zijn communiqué van onlangs zegt dat de vijandelijke troepen, die aan het front dat wij op 25 September aanvielen, tegenover ons staan, met 48 bataljons versterkt zijn.

* * *

De oorlog tusschen Italië en Oostenrijk-Hongarije

Uit Oostenrijksche bron

WEENEN, 25 Okt. 1915. — De Isonzoslag duurt voort. Ook gisteren, den vierden dag van den grooten infanteriestrijd, sloegen de verdedigers alle Italiaansche aanvallen, die niet reeds in 't vuur onzer artillerie afbraken, onder de zwaarste verliezen voor den vijand terug en behielden overal hunne stellingen.

Aan het Tiroolsche front vielen meerdere bataillons onze verdedigingslinie op de hoogvlakte van Vielgereuth(evenals immer) vergeefs aan. Evenzoo mislukten vijandelijke aanvallen op den Cima di Mezzodi, de plaats Sief en in' t opperste Rienzdal.

Op den Krn werd een aanval gisteren, een tweede heden nacht afgewezen. Ook tegen den Mrzli Brh mislukten twee aanvallen onder bijzonder zware verliezen der Italianen. In de gevechten Zuidoostelijk van dezen berg drong de vijand in een kort loopgravenstuk, werd echter door eenen tegenaanval weer eruit geworpen. Een nieuwe aanval van twee Alpini-bataillons brak hier in ons vuur af; deze vijandelijke afdeelingen werden volstandig vernietigd.

Voor het Tolmeinsch bruggenhoofd richtte de aanval zich hoofdzakelijk tegen onze stellingen op den rug westelijk van St-Lucia en bij Selo, die alle in ons bezit bleven.

Het gebied van Plava stond onder zwaar geschutsvuur. Verzamelingen van den vijand bij Plava werden door de werking onzer artillerie verspreid. Bij Zagora bemachtigden de Italianen 's namiddags een vooruitspringend deel onzer loopgraven; 's nachts werden zij daaruit verdreven.

Voor den Monte Sabotino verstikte ons artillerievuur gisteren voormiddag nog eenen aanval. Hierop ondernam de vijand geene ernstige poging meer, om de linie van het Karinthisch bruggenhoofd te naderen. Het heftigst waren de gevechten in 't noordoostelijk gebied der hoogvlakte van Doberdo, waar zeer sterke Italiaansche krachten herhaald tot den aanval overgingen. Immer weer met verergerend vuur ontvangen, moest de vijand in zijne dekkingen terug vluchten. De aanval tegen onze stellingen oostelijk van Monfalcone deelde het lot van alle andere pogingen der Italianen. Triest werd gisteren door vijandelijke vliegers overvlogen, door 't werpen van bommen werden twee inwoners gedood en twaalf gewond.

Uit Italiaansche bron

ROME, 16-10-15. (Officieel): Het krachtig aangevoerde offensief onzer troepen wordt met belangrijk succes langs het geheele front voortgezet.

Op den Westelijken oever van het Gardameer namen wij stormenderhand den Nodie-berg en vulden daarmede onze stellingen, die het Ledio-dal beheerschen, aan.

In het Cordevole-dal gaan wij voort druk te oefenen op de vijandelijke stellingen. Op den Col di Lana veroverden wij een ter halverhoogte van den berg gelegen, goed voor de verdediging ingerichte kleine schans en maakte daarbij eenige gevangenen.

Tusschen Boven-Boite en Rienz rukken onze colonnes door de dalen, die langs en dwars door het Cristallo-bergmassief loopen, op Schluderbach samen, alle door den vijand opgeworpen hinderpalen wegvagende.

In Karinthië worden de met gelukkige uitslag bekroonde aanvallen onzer troepen op de hooggelegen dalen van Degano en van Chiazzo voortgezet.

Het belang van ons succes van den 21sten dezer in het Seisera-dal wordt bevestigd.

Langs de Isonzo hebben onze troepen gisteren den geheelen dag vorderingen gemaakt op Klein-Javorcek, op den Santa Lucia-heuvel oostelijk van Plava, en op den Oslavia-heuvel. Twee hevige tegenaanvallen des vijands tegen Mrzli werden afgeslagen.

Op de Karstvlakte hebben onze troepen, in den ochtend van 22 dezer, den aanval met nieuwe kracht hervat. Trots den hevigen tegenstand des vijands, die ondersteund werd door het verwoed en geconcentreerde vuur van tal van zware batterijen, slaagde onze infanterie, na wisseling van hardnekkige en bloedige gevechten, erin, langs bijna het geheele front en voornamelijk in de richting van San Martino del Carso, vooruit te komen.

In het gebied tusschen Gardameer en de Etsch bemachtigden onze troepen, die onder vijandelijk artillerie kruisvuur van Biana en de werken van Riva van de Monte-Altissimodi-Nago afstegen, op 21 Oktober de stellingen aan Dosso Casina en aan Dosso Remet en volledigden daardoor de beheerschende stelling over den weg van Riva over Nago naar Mori.

Gedurende den 23 en 24 ondernam de vijand tegen onze nieuwe stellingen in het hoogtedal van Rienz drie aanvallen, die teruggeslagen werden. Onze troepen vervolgden de vijandelijke troepen op den voet.

Men meldt goeden vooruitgang onzer troepen in Felladal. De plaats Lusnitz staat nog in vlammen.

In 't gebied van Krn viel de vijand gisteren 2 maal onze stellingen op Mrzli aan. Heftiger was den aanval op de kruin van Wodil. De vijand kon een deel onzer graven bezetten. Later veroverden onze dappere alpenjagers de verlore.. graven terug.

Op de heuvel Santa Lucia hebben wij onze bezetting tot op den kleinen kruin tusschen punt 508 en de kleine spits ten Z. uitgebreid.

In 't gebied Plawa bemachtigden wij sterke verschansingen, Casa Directa genaamd. De vijand deed een tegenaanval om ze weer te nemen maar hij werd teruggeslagen. Onze artillerie, onze batterijen aan beneden Isonzo bewerkten een brand in de omgeving van Duino.

CADORNA

* * *

Aan de Russisch-Poolsche-Galicische grens

Uit Oostenrijksche bron

WEENEN, 25 Okt. 1915. — De aanvallen westelijk van Czartorysk nemen een gunstigen voortgang. De vijand wordt trots heftigen weerstand tegen den Styr teruggedrongen. De buit van gisteren in deze gevechten: twee officieren, 1000 man, vier machiengeweren. Anders in 't Noordoosten niets nieuws.

Uit Russische bron

PETROGRAD, 26, (P. T. A.) — Door den grooten generalen staf wordt gemeld:

Aan den rechteroever van de Beneden-Aa, ten noorden van het dorp Kalnzem, werden de Duitschers door ons teruggedreven. Na een gevecht bij het dorp Repe, ten zuidoosten van Riga, slaagden wij er in ons van dat dorp meester te maken.

Bij het dorp Klanghe, ten noorden van Repe, dreven wij den vijand door ons goed onderhouden vuur terug. In verscheidene sectoren van het front in de streek van Riga, is het artillere-vuur van weerszijden uiterst hevig.

In den nacht van 23 dezer vloog een Zeppelin over Riga en wierp bommen op verscheidene deelen der stad. De militaire gebouwen in de stad werden er niet door beschadigd.

Op het front in de streek van Dunaburg werden de gevechten in verscheiden sectoren met nieuwe kracht hervat. Gisteren concentreerde de vijand zijn artillerievuur op bijzondere hevige wijze in de streek ten westen van Illoukst. Daarna ging hij over tot aanvallen, waarvan de eersten afgeslagen werden. Maar tegen het einde van den dag slaagden de Duitschers er in het dorp Illoukst te bezetten, waar zij gedurende een hardnekkig gevecht, dat in de straten geleverd werd. In de omgeving van Illoukst wordt het verwoed gevecht voortgezet.

Een artillerie-gevecht van groote hevigheid werd gisteren den ganschen dag geleverd in de streek van het dorp Medoum, ten noordoosten van Nowo Alexandrowsk. Ten oosten van het Proeth-meer, ten zuiden van het meer Driswiaty, veroverden wij na een gevecht verscheidene dorpen. De duitschers, die er eerst in geslaagd waren een van die dorpen, Krumple, te bezetten, werden er uit gedreven.

In de streek van het dorp Douki, ten westen van Postawa, werd het gevecht hervat. Het dorp gaat van de eene hand in de andere over. Aan het Oginski-kanaal, ten zuiden van het Vygonof-meer, hebben onze troepen na een verbitterd gevecht het dorp Woulka bezet.

Op het overige front tot aan de Pripet en de streek van den linkeroever van de Styr zijn geene veranderingen ingetreden.

In de streek van Nowo-Olexinetz deed de vijand verscheidene verwoede tegenaanvallen, die mislukten.

Aan het front in Galicië, ten zuiden van Nowo-Alexinetz is de toestand onveranderd.

* * *

De oorlog op den Balkan

Uit Oostenrijksche bron

WEENEN, 25 October 1915 — Oostenrijksch-Hongaarsche ruiterafdeelingen rukten in Valjevo. Het leger van generaal von Koovesz nadert strijdend de stad Arangjelovac. De beiderzijds der Kolubara voortdringende troepen van dit leger bevinden zich in den aanval tegen de hoogten zuidelijk en zuidwestelijk van Lazarevac.

Een ander Oostenrijksch-Hongaarsch legerkorps wierp de Serviërs bij Ratari, 10 kilometers zuidwestelijk van Palanka.

Duitsche strijdkrachten bestormden de met groote verbittering verdedigde stellingen zuidelijk van Palanka en wonnen Petrovac in 't Mlavadal. Bij Orsova overschreden de Oostenrijksch-Hongaarsche en de Duitsche troepen na 't vooruitdringen in 't gebergte oostelijk van de stroomengte Klissura. De vijand vluchtte en liet geweren en munitie liggen.

De Bulgaren hebben in de laatste dagen den Timok van de bron tot de monding op talrijke punten overschreden. Hunne aanvallen op de hoogte van den linker oever en op Zajecar, Knjazevac en Pirot schrijden voorwaarts.

Uit Bulgaarsche bron

SOFIA, 25 Oct. 1915 (Ambtelijk): Onze troepen namen Negotin en de Donauhaven Prahove. De tot heden bekende buit is: een verplegingsmagazijn, 20 wagons met oorlogsmateriaal; gevangenen: 1 officier, 270 man. Op het slagveld werden 300 servische lijken geteld.

Prins Kyrill en de legerkommandant werden in Ueskub zeer feestelijk ontvangen. De stad was met onze vlaggen en wimpels versierd. De geheele bevolking nam deel aan de ontvangst en weende van vreugdevolle ontroering. De begeestering was onbeschrijflijk.

Uit Servische bron

NISCH, 26-10-15. (A.-B. over de toestand op 22-10-15): Op het N.-W. front trokken de Servische troepen na verbitterden strijd op de lijn links van de Mlawaoever-Welika-Oraschie en de rechte Jasnitzaoever terug; andere troepen gingen terug op den Turya oever. De vijand kon in de nabijheid van Wisegrad op Herzegowinisch-gebied de Drina met 3 bataljons overtrekken. In de nabijheid dezer lijn werden sterke vijandelijke troepen vastgesteld.

Onder den sterken druk des vijands in de richting op Knjaschewatz trokken de Servische troepen op de verdedigingsstellingen der stad zelf terug. De vijand kon zich bij zijn vooruitrukken tegen Kraljewo Selo op den linker Timok oever in de nabijheid van Drenowatz plaatsen.

In de omgeving van Pirot geene verandering op de Z.lijk Morava wierpen wij alle aanvallen terug.

Uit Fransche bron

PARIJS, 26 Oct. (Reuter.) — De «Petit Parisien» verneemt uit Athene: De Franschen behaalden een groot succes door de vereeniging te bewerkstelligen met het Servische leger bij Kriwolak, 60 K. M. van Veles (Korprulu). De Bulgaren vielen met aanzienlijke strijdkrachten in drie kolonnes aan, maar de Franschen wisten door een koene manœuvre de rechterflank om te trekken, terwijl de Serviërs krachtige tegen aanvallen deden op het gansche front. Tegen het einde van den dag trokken de Bulgaren terug in de richting van Strumpitza, door de Fransche troepen en de Servische cavalerie achtervolgd.

* * *

De strijd om de Dardanellen

Uit Turksche bron

KONSTANTINOPEL, 25 Oct. 1915. — Niets van beteekenis, buiten wederzijdsch plaatselijk vuur. Anders niets gewichtigs.

* * *

OP ZEE

Engelsch transpoortschip getorpedeerd

KEULEN, 26 Oct. (W.B.) — De «Köln. Ztg.» verneemt van de Hollandsche grens dd. 20 dezer, dat een Engelsch transportschip bij het eiland Wight door een Duitsche duikboot getorpedeerd werd. Het stoomschip kantelde en zonk. Verscheidene soldaten sprongen over boord.

In de Egeïsche zee

PARIJS, 26 Oct. (Reuter). De «Matin» verneemt uit Saloniki, dat het Italiaansche stoomschip «Sicilia» van de Societa Navigazione zonder waarschuwing in de Egeïsche Zee getorpedeerd werd en dat er geen twijfel aan bestaat, dat dit door een Duitsche duikboot werd gedaan.

De «Hlavon»

STOCKHOLM, 26 Oct. (Havas): Wegens den aanval op de Zweedsche duikboot «Hlaven» heeft de Zweedsche gezant te Berlijn de opdracht gekregen bij de Duitsche regeering te protesteeren.

In het Buitenland

Op den Balkan

In Bulgarije

Het bombardement van Dedeagatsj

Blijkens betrouwbare inlichtingen begon het bombardement van Dedeagatsj door het eskader der geallieerden Donderdag en werd Vrijdag voortgezet. De beschieting veroorzaakte brand in de stad en ook werden vele persoonlijke verliezen toegebracht, in het bijzonder onder het veertigste regiment infanterie, welks kazerne vernield werd. Ook Makri en Port Lagos zijn beschoten, waar de Bulgaren verdedigingswerken in gereedheid brachten.

De brand (in Dedeagatsj) duurt nog voort op het oogenblik van afzending van dit telegram. Ten gevolge van den hevigen wind is groote schade aangericht o. a. aan scheepvaartinrichtingen en spoorwegmagazijnen, douanekantoor, de beide stations en de brug van den «ooster-spoorweg».

In Griekenland

Eene verklaring

ATHENE, 26 October (Reuter): Van gezaghebbende zijde wordt met den grootsten nadruk verklaard, dat, ondanks de geruchten die door sommige buitenlandsche bladen verspreid zijn, geen overeenkomst nopens den oorlog of welke andere schikking ook tusschen Griekenland en Bulgarije bestaat.

Even ongegrond is het bericht, dat de Grieksche gezant te Petersburg een lang gesprek met den bestuurder van de afdeeling voor Balkan-aangelegenheden gehad zou hebben, die daarbij een dreigenden toon aangeslagen zou hebben, door te spreken van een blokkade van de Grieksche kust door de mogendhedhen van de Entente.

De Grieksche kroonprins

ATHENE, 26 Oct. (Reuter.) — Prins George, de Grieksche troonopvolger, is naar Saloniki vertrokken.

Vertrek

ATHENE, 26 Oct. (Reuter). — Op verzoek der Bulgaarsche overheden hebben de vreemde consuls Dedeagatsj verlaten en zich naar het binnenland begeven.

In Roemenië

De doortocht der Russische troepen

De «Secolo» verneemt uit Boekarest, dat Take Jonescu (de politieke leider die op de hand van de Entente is) verklaard heeft, dat Duitschland op het oogenblik al zijn invloed in Roemenië aanwendt, om te verhinderen dat de regeering den doortocht van Russische troepen door Roemenië toestaat. Take Jonescu zegt, dat de Entente goed op hare hoede moet zijn, als zij de Duitsche manœuvre wil verijdelen.

Aan den anderen kant heeft de Russische gezant herhaalde samensprekingen gehad met Bratianu, den Roemeenschen eersten minister, en den minister van financiën. Men gelooft dat ook daarbij gesproken is over den doortocht van Russische troepen.

* * *

In Italie

Vliegersaanval

ROME, 26-10-15. (Reuter.) — Drie oostenrijksche vliegtuigen bestookten Maandag Venetië opnieuw.

* * *

In Noorwegen

Een luchtaanval

Volgens de Noorsche «Sjöfarts Tidende» is het Noorsche stoomschip «Ringholm» der 14en dezer op weg naar de Tyne door een Zeppelin aangevallen. Het luchtschip liet drie bommen vallen, die geen van allen doel troffen. Het blad schrijft over dezen aanval van de Duitschers scherp.

De «Vossische Zeitung» verneemt echter van gezaghebbende zijde, dat de aanval niet door een Duitsch luchtschip kan gedaan zijn. Is het bericht van den kapitein van de «Ringholm» waar, dan moet het een Engelsch luchtschip zijn geweest.

* * *

In Zuid-Afrika

De verkiezing

KAAPSTAD, 26 October (Reuter): De geheele uitslag van de verkiezing voor den Volksraad is, dat er zijn gekozen 54 leden van de Zuid-Afrikaansche partij, 40 unionisten, 27 nationalisten, 5 onafhankelijken en 4 arbeiderspartijleden.

IN BELGIE

Te Brussel

Valschmunterij

Brussel, 27-10-15: Valschmunters brachten deze dagen valsch zinkgeld in omloop. Men is op het spoor der geldvervalschers.

* * *

Te Antwerpen

VOORDRACHT OVER WILLIAM MORRIS

Heden donderdag zal de heer A. D. spreken over William Morris, in «De Werkers».

De voordracht zal beginnen om 7 ure.

Deze engelsche socialist — die tevens 'n groot kunstenaar en dichter was — is over het algemeen niet genoegzaam door onze gezellen gekend. Het leven van den onverpoosden werker en strijder, die William Morris was is zeer belangwekkend.

VERSCHIL TUSSCHEN WERKELOOZEN HERBERGIER EN WERKELOOZEN DAGBLADDRUKKER.

Voor de werkende klas is het een waar geluk, dat er een vlaamsch socialistisch dagblad verschijnt. Zoo kan men ten minste elkander inlichten over de manier van werken en optreden der socialisten in de verschillige steden en gemeenten.

Van zoo gauw het besluit van het Nationaal Komiteit gekend was (dat de herbergiers niet meer mogen stempelen) werd door de besturen der socialistische vakbonden de zaak besproken en al gedaan wat er kon gedaan worden.

Ongelukkiglijk is onze partij te Antwerpen niet bij machte genoeg, om tegen die heeren welke met de werklieden niet omgaan, en er verkeerde begrippen op na houden, in te grijpen.

De werklieden vergeten in den normalen tijd, dat zij werklieden zijn, en geven hun troef in de handen der burgerspartijen.

Na Antwerpen, kregen wij het in Gent en, twee onzer vrienden hebben verslag gegeven in 't blad «Vooruit» over hun werking en hun optreden voor de getroffene werkelooze herbergiers aldaar.

Hun besluit is geweest een schrijven naar het Provinciaal Komiteit te zenden, alsook een naar het Nationaal Komiteit van Brussel. Voegen wij er gauw bij, dat onze partij in de komiteiten vertegenwoordigd is, ook twee socialistische schepenen telt met 13 raadsleden, dus van tel is.

In «Vooruit» van zondag 17 dezer vinden wij dat het Provinciaal Komiteit de toelating heeft gegeven, al de kinderen van de herbergiers boven de 16 jaren, welke gewerkt hebben, voort te steunen.

Welk groot verschil, 't een komiteit tegen 't ander! In Antwerpen laten ze de zaak maar gaan, en houden geene rekening van den werkeloozen herbergier, nog veel minder van zijne kinderen die insgelijks getroffen werden.

Wat nu eenieder zal verwonderen is dat men de herbergiers die gewerkt hebben tot het uitbreken van den oorlog, allen steun ontneemt terwijl men de drukkers van den

bladen in Antwerpen met 7.50 fr. tot 10.00 fr. per maand als tegemoetkoming gaat toekennen.

Van af de maand October zal ieder dagbladdrukker gehuwd 10.00 fr. en ongehuwd 7.50 fr. per maand meer bekomen dan elk ander werkelooze van de stad.

Wat zit daar achter?

Is de werkelooze winkelier-drukker meer of erger getroffen dan de werkelooze herbergier-dokwerker?

Eten de kinderen van den winkelierdrukker meer dan de kinderen van den herbergier-dokwerker?

Voor ons zijn het allebei werkeloozen en zij moeten, volgens ons, allebei erkend worden als werkeloozen. Maar de eene 10 frank per maand MEER boven zijn steun toekennen en den ander alles ontnemen, dat zullen wij nooit begrijpen.

De comble is, als nu EEN provinciaal-komiteit aanneemt, dat kinderen van een werk-looze-herbergier, die 16 jaren zijn en gewerkt hebben, RECHT op steun hebben, waarom in ander Provinciën, alle steun van geheel het gezin ontnemen?

Wij nemen wel aan, dat alle politiek uit de komiteiten moet blijven, maar aan de werklieden zeggen wij toch, dat daar waar de socialistische partij sterk is, er de werklieden best bij varen.

Niemand zal ons dat tegenspreken.

A. WIEME,
Schrijver van den Dokwerkersbond

* * *

TE GENT

In de regie van den Gentschen Reinigheidsdienst

De bijzondere uitbating van werken, diensten en nijverheden, staan ver boven de regie van gemeente, provintie of staat.

Zonder verdere bewijsvoering is dit de bewering der tegenstanders van de sociaal-demokratie.

Hoe pijnlijk het ook is, toch zijn wij er evenwel toe genoopt onze tegenstrevers van regie en gemeenschappelijke werken te wijzen naar hetgeen in de huidige omstandigheden reeds volvoerd werd om de maatschappelijke regeling te organiseeren. Bijzondere uitbatingen verdwenen voor gemeenschappelijke werken, omdat dit de eenige toevlucht en oplossing was.

Ons Gentsch gemeentebestuur was er reeds toe gekomen vele werken in regie uit te voeren. Dit is nu ver van verminderd te zijn, en dit middel, om de persoonlijke uitbuiting tegen te werken, stijgt meer in aanzien, want 't is in de gemeentediensten zelf dat de regie nog dieper is doorgedrongen.

De bewering onzer tegenstrevers is ook, dat onze beginselen alle bijzondere initiatieven dooden. Bewijzen de uitslagen weerom het verkeerde? Wij antwoorden ja, en *willen het betoonen!*

Eerst en vooral zeggen wij wel te weten dat, zonder de toelating der bevoegde overheid, elk persoonlijk initiatief kan teniet gedaan worden. Vroeger was in onze stedelijke diensten alle regie onbekend, kon er dus geen voorbeeld van praktische initiatieven gegeven worden. Door de sociaal-demokraten is dit veel veranderd, maar nu, in den tegenwoordigen bloedigen krijg, is daar nog in ruimere mate aan voldaan.

Bij het uitbreken der vijandelijkheden werd de arbeidsloosheid ineens reusachtig; er moesten middelen gevonden worden om hierin zooveel als mogelijk te voorzien. De cijfers die we in ons nummer van 8 Oktober j.l. gaven, toonen aan dat hier aanzienlijk aan voldaan werd.

De bijzonderste werken waren ongetwijfeld de darsen of uitgravingswerken voor onze havenuitbreiding aan Port-Arthur, onder leiding van onzen technischen dienst; — de verfraaiingen op de gronden van de zoo vroeg vergetene wereldtentoonstelling, enz. Deze werken stelden duizenden anders werklooze arbeidershanden of enkele reuzenmaterialen, nu te werk.

Maar er zijn andere werken, in den dienst van onzen vriend Lampens, als schepene van den Reinigheidsdienst, die vooral op het onuitputtelijk initiatief van dezes bestuurder, den heer Richard Baele, tot uitvoering werden gebracht en reeds schitterende uitslagen opleveren.

Elkeen weet de uitgestrekte gronden liggen, de « Neermeerschen » genaamd, die om zoo te zeggen van aan de Albertbrug langs de Leie tot aan 't Patijntje loopen, en eene gezamenlijke oppervlakte van 40 hektaren beslaan. Wij willen nu geene kritiek over bedrevene fouten en vooral gebrek aan initiatief uitoefenen, maar zeker is het, dat daar vele jaren lang groote sommen geld zijn in opgegaan tot het weren van het onkruid, meer nog: ze aan sommige personen geld opbrachten, dàn wanneer de stad, dus de algemeenheid, er vruchten kon van plukken. Jaren lang was het er zelfs als eene verpesting tengevolge van de vuilnis die daar te gisten en te rotten lag, na eerst een deel van de werkerswijk der Zandvest en aanpalende straten verpest te hebben.

Eindelijk, op het gedurig aandringen van onze gemeenteraadsleden en schepenen, mocht de heer Bestuurder Baele zijn gang gaan en de handen aan 't werk slaan. Op het einde van Mei 1914 werden deze gronden ter beschikking gesteld van den Reinigingsdienst, om ze tot landbouwgronden geschikt te maken en tevens te gebruiken. Belangrijk is de werkzaamheid en de bedrijvigheid welke hier sindsdien aan den dag werden gelegd.

Ondanks het dan reeds late seizoen, werd onmiddellijk met het bewerken van den grond begonnen, terwijl een ander deel aan werkloozen werd afgestaan.

Een groot aantal arbeiders vonden er bezigheid, dus eene kleine broodwinning. Uitgestrekte klaver-, maïs-, beetwortelvelden, enz. werden aangelegd. De voortbrengsels dienen vooralsnu tot voeder der paarden van den Reinigingsdienst, die middelerwijl ook deels aan de regie kwamen, wat vroeger een bijzondere toebehoorde.

Was het seizoen van het verloopen jaar te ver gevorderd om er nog graangewassen te winnen tegen oogsttijd, voor wat het toekomende seizoen aangaat, is er reeds rogge, gerst, enz. gezaaid.

Vóór een paar dagen zijn we in gezelschap van den Heer Baele en diens surveillant, den Heer E. alliu, eens deze belangrijke werken weest bezichtigen. Beide heeren gaven ons al de noodige inlichtingen. Vooral de heer Baele was in zijn schik. 't Was met zekere fierheid dat hij ons alles toonde en een blik werpen liet over de groote vlakte, waar hier werklieden bezig waren met wieden, elders met den grond effen te rollen waar er pas gezaaid was, nog elders waar men bezig was de beeten uit te doen, of waar werkloozen hun lapje grond met de meeste zorg bewerkten.

Groote afdaken zijn er opgetrokken, waar niet alleen het alam geborgen maar ook paarden ge stald worden.

Maar vooral de jonge opschietende halmpjes van hetgeen toekomende jaar zal geoogst worden, geven aan die uitgestrekte akkers een behoorlijk, frisch uitzicht.

De dienst beschikt er ook over weiden voor zieke en afgematte paarden.

Zeker is het dat die gronden van eene onschatbare opbrengst kunnen zijn, als de bewerking met methode en zorg geschiedt. Wat den algemeenen uitslag betreft, daarover zal men slechts later kunnen oordeelen. Nochtans, zich steunende op wat nu reeds bekomen werd, mag men veronderstellen dat dit alle verwachtingen zal overtreffen.

Op de Neermeerschen is ook de stortplaats van het huisvuil der stad. De hoeveelheid ervan wordt op 300 m³ per dag berekend. Dit vuil wordt ineens in de diepte gestort en overdekt met goeden grond, zoodat de uitwasemingen worden belet. De opgevulde deelen worden ten spoedigste beplant.

Zooals we reeds hooger zegden, werd al dit vuil vroeger met booten van den Lievegang naar de Neermeerschen gebracht, waardoor de nu gebruikte manier van storten eene zeer groote verbetering is op gebied der gezondheid. Hiervoor komt partijgenoot-schepene Lampens en den heer Bestuurder Baele allen lof toe.

(Vervolgt.)

Stedelijk Inlichtingskantoor, Halle-Belfort

Het kantoor zoekt de volgende personen op :

1. De echtgenoote en de kinderen van Eugeen Ghijseghem-Opsomer, gevlucht uit Merckem. Ze schijnen in Oost-Vleteren gewoond te hebben, nu misschien in Engeland. De man woont te Handzaeme.
2. Madame Maurice Kerckhoff; laatste adres : 52, rue Pachéco, Brussel.
3. Vermandere-De Beuckelaere René, landbouwer te Staden, West-Vlaanderen.
4. Du Jardin Egide-Emile, traceur, in «La Brugeoise» te Brugge.
5. Ferré Benoit, foorrereiziger, 37 jaar, zijne vrouw Duville Marie, en hunne vijf kinderen.
6. Van Thuyne-Covemaeker Alois, landbouwer te Woumen, bij de nieuwe stee, Jonkershove (West-Vlaanderen). De zuster Leonie Covemaeker is te Harvengt (Mons) bij den heer pastoor.
7. Covemaeker Justin, van Merckem, bij Diksmude.
8. De Tailleur Alfons, 41 jaar. Zijne vrouw en kinderen, van hem gescheiden, toen Diksmude werd genomen, verblijven te Warmaerde, arrondissement Kortrijk, kanton Avelgem, bij Visscher, brouwersgast.
9. Notaris Berghman, van Oostende, 114, Van Iseghemlaan.
10. Wyseur Alfons, geneesheer, van Komen, rue du Faubourg.
11. Wyseur Robert, student in de geneeskunde.
12. Menu Karel, landbouwer, zijne vrouw Cornette Sophie, en hunne kinderen Maurits, Amand, Lydia; De Grauwe Hendrik en zijne vrouw Zulma; Wijckaert Hendrik en zijne vrouw Menu Marie, allen van Vormezeele bij Ieperen.
13. De Moor August, schrijnwerker, Wetterschen steenweg, gemeente niet vermeld.
14. Leontine De Rave- Hulstaert, van eene gemeente bij Gent.

Kamer van Koophandel en Fabrieken van Gent

Lijst der brieven van Halland gekomen en niet afgehaald op 26 October 1915 :

Agence Maritime Minne — Adriaansens Loochristy — Alsberghe Van Oost.

Bleu D'outremer — Braakman — Blokzyl. — Burton E.M. — Dames Billiet, Ledeberg. — Beene bei Voigt — Banque Gand — Banque centrale. — Bier Ankersmit. — Banque flandre. — Baertsoen en Buysse. — L. Bakker Eecloo. — J.° Berlin — Buyck Eecloo. — Bogert Loochristy. — Bracke fr. Loochristy.

Caytan — Claeys Struyeveldt Mont-St-Amand. — Chemay fils — Crédit maritime — A. Christiaens Naessens. — Centrales électriques Coëlhe — Centny V.d.Moortel Courtrai.

Demey Depesseroy. — R. Delantsheere — L. Decock. — Deraeve fr. — Dekoker Aug. — Delaruye Cardon. — Desomer Deloore. — Deschryver Buyck. — Dewulf De smedt. — Dewette K. — E. Deny. — Deleplanque. — J. Demuynck. — A. Demeyer. — Arth. Demeyer. — C. Dekuyper. — Dalliere. — J. de Hemptinne. — Mlle Deschepper — Dekeukelaere (armes). — Decock. — Declercq Veyseghem. — Debacker Deschryver. — F. Deloore. — M. Driessens. — R. Dhondt. — L. Depourquoy. — J. Dekeyzer Verhoye. — P. Depourquoy. Dubrulle. — Dereuse fr. Saffelaere. — Debruycker R. Melle. — A. Devreese Loochristy. — J. Demeyer Loochristy. — J. Depuysseleire, id. — Debaerdemaker, Evergem. — A. Demeyer, Meirelbeke. — J. Deschrijver Loochristy. — P. Deschryver Loochristy. — Vve Depauw Wachtebeke.— Decoster Melle — Ad. Dooms, Eylenbosch.

Fornier. — Filatures tissages réunis.

A. Gallet. — Geeraert Demazure. — Gevaert p. Audenarde. — J. Gevaert Beveren.

Horticole Den Dein. — Hornickx. — Haerens Wille, Somergem. — A. Hye, — Hort. des Flandres, Loochristy. — A. Hullebroeck — Hanus. — Hilderson. — Huilerie de la Lys Deynze. — A. Haerens Somergem. — A. Heynssens. — Horticulture Lebon.

Kets. — Annic Korn. — Kuypers, Ledeberg. — H. Korsten. — Kerkvoorde Wetteren.

Lagrange notaire. — Lagrange Deynze. — H. Lippens, q. Blé. — La Linière gantoise. — Lejour V. d. Caspelle. — La Lieve — A. Lyppens Mont-St-Amand. — Le Lion (horticulture). — Lesaffre. — E. Lybaert Blanchart. — Lauwaert Loochristy.

Moerman Mees. — Motte fr. — P. Meert St-Nicolas. — R. Marchand. — A. Mussche — Mayens Ern.

M. Nicaise.

Plouvier Co. — Papeteries Escaut. — E. Praet. — J. Pardon. — Petrick. — Plas. — P. Parré. — Th. Pauwels. — Peeters, St-Nicolas, pour Duyter. — J. Parmentier. — J. Pattyn.

Ch. Snoeck. — Simon Smits. — Standaert. — F. Spae, Melle. — Mad. Stievenart. — Schilleman. — Sleuwart.

A. Thienpont. — E. Tierenteyn. — Tissage Gentbrugge. — Tallier. — Timmerman Ch. — Tency, Synghem.

J. Union, Hansbeke. — Yyttendaele, Saffelaere. — Union Crédit.

G. V. D. Weghe. — Th. Vercauteren. — Van Rooy. — O. V. D. Bosch. — M. Van Hoecke. — L. V. Houtte. — Vercruysse, assur. — M. Verdonck. — V. Dillewyn. — Vervaet Vve. — Vuylsteke Jules. — Mad. V. d. Bussche. — O. V. d. Putte. — Van Campenhout, Destelbergen. — Ch. V. d. Winckel. — A. Vyncke. — Vermeulen de Graeve. — V. d. Poorten. — V. Damme. — V. Meldert. — G. Van Acker (ateliers). — Verbauwen. — Verhaeghe Denayer. — V. d. Vyver, fr. — A. V. d. Vyver, architecte. — V. Acker, smid. — V. d. Meersch. — G. De Vlieger. — Vooruit (redaktie). — Vermeiren. — H. Vandriessche Srs. — Vanderstock Srs. — A. V. Gheluwe. — V. d. Vennet, Evergem. — V. Hoorebeke, Langerbrugge. — V. d. Abeele, Loochristy. — V. d. Sypt, Loochristi. — V. d. Linden, Loochristi. — V. d. Aa, fr., Oostacker. — E. Vercauteren, Melle. — Vermaercke Impens, Melle. — Th. V. Speybroeck, Pinte. — E. V. Praet. — V. Praet Dansaert, Baesrode. — L. Van Praet, Termonde. — V. Garosse, Moerbeke.

Wauters, Tamise. — Wolfcarius. — Wuytack.

Bericht

Een groot getal brieven komende van Holland niet afgehaald zijnde op het bureel der Kamer van Koophandel en fabrieken gevestigd Kouter nr 12 in de handelsbeurs, de voorzitter dezer Kamer verwittigt de belanghebbenden dat de lijst der brieven welke ter hunner beschikking zijn, tweemaal ter week zal afgekondigd worden in de lokale bladen.

Daar dagelijks een nieuw getal brieven zich bij de andere komen voegen is het verstaanbaar dat enkele dezer, aangekomen b.v. den dag na het opmaken der lijst maar laattijdig afgekondigd worden.

De H. Handelaars en Nijveraars hebben er het grootste belang bij zich tot het voormeld kantoor te wenden om zoo gauw mogelijk in het bezit te komen der brieven welke hun bestemd zijn en wier aankomst nog niet aangekondigd was.

Dagelijks wordt dit bureel eene lijst uitgehangen met de namen der niet afgehaalde brieven.

Het bureel is open alle werkdagen van 9 tot 11 ure 's morgens en van 3 tot 5 uren 's namiddags.

* * *

Te Ledeberg

ESPERANTO

De eerste les van den kosteloozen Zondagleergang in de Gemeentelijke Jongensschool (Onderwijsstraat) ingericht, wordt gegeven op **Zondag 31 Oktober,** (en niet 25e) en zal aanvangen om 11 ure.

* * *

Te Aalst

INLICHTINGEN AAN DE WERKELOOZEN

De ondersteuning welke toekomende week zal verleend worden, is voor de twee weken (14 dagen) van den 11e tot den 24e October.

Wij raden onze lezers aan het loon, dat ze in de loop dezer twee weken zouden ontvangen, op een briefje te schrijven: Wanneer zij dan naar ons bureel komen, zal op de gevraagde inlichting direkt kunnen geantwoord worden.

Als men loon ontvangt, telkens opschrijven, weze de boodschap.

HET BUREEL DER VAKBONDEN

Ten gevolge van den grooten toeloop van volk naar het secretariaat onzer vakbonden, zal aan de vrienden en leden inlichtingen gegeven worden over werkeloozen steun en voedingshulp: den Dinsdag van 7 1/2 tot 9 uren; de andere dagen der week van 9 tot 11 ure 's morgens en van 2 tot 4 ure namiddag.

DE WERKELOOZEN HULP

Volgens de verordeningen van de Provintie Oost-Vlaanderen, dus niet zooals wij het zouden gewild hebben, is verleden week de eerste maal, hulp aan de Werkelooze huisgezinnen verleend, wat veel kritiek heeft verwekt en ook anderzijds een deel menschen ontevreden maakte omdat ze weinig of geen hulp ontvingen, alsook bij de volledige werkeloozen die eene gevoelige vermeerdering van steun ontvingen, eene zichtbare voldoening.

Het was dan ook een stroom van volk die naar het Bureel van 't Werkeloozenfonds kwam, evenals naar het lokaal «Hand aan Hand», waar de menschen de gansche week inlichtingen kwamen vragen.

Al de redelijke klachten van de menschen hebben wij aan het bureel van 't hulpfonds overgemaakt Die menschen zullen voldoening bekomen; het te kort zal nog deze week aan die werkeloozen verleend worden. Voor een aantal huisgezinnen hebben we het noodige gedaan opdat die menschen in het vervolg de werkeloozenhulp zouden ontvangen. Een werkman en onze vriend Nichels hebben voetstappen aangewend, alsook ondergeteekende, om voor de werklieden de hulp te bekomen, die den 2 October aan de werken van 't park zijn afgedankt. Dit aanzienlijk aantal werklieden zal voldoening bekomen.

Het secretariaat onzer vakbonden zal voortgaan met de belangen der werkeloozen te behartigen en de noodige voetstappen aanwenden voor de hulp van ons werkvolk, hierdoor zullen wij de taak van het bureel van het hulpfonds, lichter maken. Dat is plicht voor eenieder, want die taak is reeds zwaar genoeg. Hulp verleenen zal meer voordeel brengen voor onze werkeloozen dan misplaatste kritiek.

Dat de Aalstersche werklieden wel in acht nemen, dat de onderstand verleend wordt volgens verordeningen van het Proventiaal Komiteit dus niet zooals het plaatselijk komiteit dat wil.

H. FLIPS.

*********-*-********************-*-*********

Zaterdag zal, tot groot spijt onzer lezeressen en lezers, ons mengelwerk

CILIA

eindigen.

Wij besloten in vervanging te geven :

JULIE

een prachtwerk van den engelschen socialistischen schrijver ROBERT BLATCHFORD.

Met denzelfden lust als CILIA, zal JULIE gelezen worden : de geschiedenis van dat proletariërskind, dat kunstzin bezittend, uit hare ellendige omgeving wordt gerukt, in de kunstwereld in aanzien komt en ten slotte in het midden terugkeert waaruit zij gerukt werd.

JULIE boeit van het begin tot het einde en onze lezers hebben weer eene gunstige gelegenheid om hun blad overal aan te bevelen.

*********-*-********************-*-*********

FEUILLETON VAN «VOORUIT» (52

CILIA

DOOR

Is. TEIRLINCK

— Ja, van Vital... Ik vond het in eene patatenvoor, op het einde van September, toen ik mijne pataten uitdeed!

— En was er bloed aan?

— Bloed?... Neen, het was beroest... Of het van het bloed was, weet ik niet; maar het was heel beroest... Ik heb het roest op mijnen slijpsteen afgeslepen... Zie!...

En hij deed het mes open : het groote lemmer blonk!

— Laat eens zien, vroeg een boer. En nadat hij aandachtig het mes bezien had, verklaarde hij :

— Ja, Vien, ik ken het... 't Is Vital's mes... Ik heb het dikwijls in zijne handen gezien.

— Ik zal het aan den sampetter geven, zei Vien, terwijl hij het mes nam en toeknipte. Voor een half uur was ik bezig met eenen ploeg voor boer Leemans te maken, als mijne Siska in mijnen winkel gesprongen kwam en zei : « Vien, weet ge 't al? » — « Watte? » vroeg ik. — « Mandus is niet plichtig! » zei ze, Rikus Leemans heeft Vital vermoord! Ik weet het van Sies den wever, die naar de statie van Oudenaarde geweest is en het daar hooren vertellen heeft! » — Heeft Rikus bekend? vroeg ik. — « Ja, zei ze... alles. Hij is Vital in de Doolstraat tegen gekomen, zei ze... er is ruzie geweest... en Vital heeft hem willen steken... Maar Rikus heeft hem zijn mes afgenomen en hem er mede vermoord... en hij is weggeloopen, al over het veld, als Mandus in de straat kwam... en over het lijk viel, zei ze. Dan heeft hij het mes weggesmeten! » — « Over het veld weggeloopen! » riep ik; « zijn mes weggesmeten! » En ik ging in mijnen zak en nam dat mes : « Maar dàt mes heb ik gevonden! » zei ik, « op ons veld!... Daarmee is de moord gedaan! » zei ik. « En zeggen, dat ik met dat mes zoo dikwijls vleesch gesneden en appels geschild heb! » En ik smeet het op de schaafbank... Mijne Siska nam het op en zei : « Vien, ge moet het aan den sampetter geven! » 't Is waar, zei ik, ik zal het doen!... En hier is het, hier is het! »

Het mes ging rond van de eene hand in de andere.

Buiten ontstond er rumoer. Een jongen kwam binnen gestormd en riep.

— Daar zijn ze! Ze zitten in de sjees van Geuens. Mijnheer Lowie van voor, en Geuens en Mandus van achter.

Allen sprongen buiten.

Ja, daar kwamen ze gereden : Lowie voerde — en achter zaten Geuens en Mandus.

— Leve Mandus!... Leve Mandus!...

Uit alle monden steeg het luide.

En allen wuifden met de mutsen... En de sjees werd tegengehouden... en de honderden handen werden naar binnen gereikt en drukten de eeltige hand van den schoenmaker. En deze weende overvloedig... weende van aandoening en van geluk!...

— Toe, jongens, laat ons voortrijden, verzoekt Mijnheer Lowie... Mandus is toch zoo moe... en thuis wacht er iemand op hem!

Zeker, naar Mijnheer Lowie zou men luisteren! Vooral als hij « jongens » zei, gehoorzaamde men onmiddellijk. Eene scheur kwam onder het volk; nog eens riep men : « Leve Mandus! » en daar reed het rijtuig verder.

Het bereikte het dorp.

Het was half donker; doch dank aan de maan, die begon te schitteren, ontwaarde men aan menig huis vrouw en kinderen, die allen die drij mannen toelachten.

Daar stond Lowie's huis.

Halt!

Bello kwam voor.

Lowie en Mandus stapten af, Geuens ook :

— Ja, ik wil hem zien! sprak hij.

Hij bedoelde zijn kleinzoontje.

Mandus scheen jonger te zijn : Hij zou zijne Cecilia wedervinden!

Het hek van het hofje ging open. Ze traden binnen.

Wist Cilia dat haar vader gekomen was? Had zij het rijtuig gehoord? Nauw was Mandus in het schoone, met bloemen versierde vertrek, of een gil werd geslaakt :

— Vader!

En twee armen strengelden zich rond zijnen nek en een weenend meisjeshoofd rustte op zijne borst.

— Cecilia! nokte hij, Cecilia... neen, ik ben geen moordenaar!... Geen moordenaar, hoort ge 't?

En zacht hief hij haar hoofd op en bezag ze glimlachend.

De eerbiedwaardige pastoor woonde dit wederzien bij en sprak :

— Neen, Mandus... God heeft het niet gewild!

En Mandus viel uit :

— Och, Mijnheer de pastoor, wat zijt ge braaf, wat zijt ge goed... En Mijnheer Lowie daar ook!

En de herder antwoordde :

— Ja, Mijnheer Lowie is een edel mensch!... Weet Mandus, wat Geuens voor hem gedaan heeft?... vroeg hij aan Lowie.

En Lowie knikte ja.

En toen sprak de goede ouderling tot Geuens, die met gebogen hoofd toeluisterde :

— Geuens, gij ook deedt op het laatste van uw leven goed... Er zal meer vreugde in den Hemel zijn voor eenen zondaar, die boetveerdigheid doet, dan voor negen en negentig rechtveerdigen, die geene boetveerdigheid noodig hebben.

— O ja, ik heb gezondigd, veel, veel... ontviel het Geuens.

— Waffhoop niet... U zal vergiffenis geschonken worden : de Heer is goed en almachtig!

Daar kwam Bello met zotte Melia binnen; zorgvuldig droeg deze het kleine kind in hare armen. Doch toen ze den boer van het Lindenhof zag, trok ze zich terug en schreeuwde hol en dof :

(Wordt voortgezet.)

GENT

Kunstkronijk

DE TURNCLUB VAN VOORUIT
in het Feestlokaal St-Pietersnieuwstraat

Dat onze «Vooruit-Turners» bij de partijgenooten nog steeds in een goed boekje staan, bewees de flinke opkomst op het door hen ingerichte Variété-feest van laatstleden Zondag-avond, ten behoeve hunner werkelooze leden.

Zij hebben wereklijk hun best gedaan, om de 1200 toeschouwers een prettig avondje te bezorgen. Mad. Lucie Baert leidde het in met twee mooi gezongen liederen, waarop zeer behendige evoluties en standen aan twee hooge staande ladders volgden.

De «Carlo's» gaven ons vervolgens proeven te zin van verbazende kracht en acrobatiek voornamelijk in handstanden.

Tot afwisseling een komiek nummertje van twee oude kerkratten, waarbij het verschillende klokgelui door den bekenden geluid-naboatser goed weergegeven werd.

Het werken van drie onzer gymnasten aan de ringen was werkelijk voorbeeldig van kracht en sierlijkheid; m'n oud-turnershart ging open toen ik zag met welk eene rustige élégance de moeielijkste en zwaarste toeren werden uitgevoerd.

Zoo kan mooie lichaamsport aantrekkelijker werken als alle gevaarlijke kunstenmakerij en nekbrekende toeren.

Het tweede deel bracht ons de «Levende Beelden» waarvoor onze turners terecht goedbekend staan.

Van de twintig groepen die zij stelden, kan ik als bijzonder geslaagd noemen : de Waterdraagsters, de Kracht, de Jacht, de wagen der cooperatie, de Arbeid, de Oogst en «Aan de Dooden»

Het moet eene zeer groote inspanning zijn

Feuilleton van «Vooruit» (116

Alleen op de Wereld

VAN

Hector MALOT

Vertaald door GERARD KELLER

— En hoe zijt gij aan zooveel geld gekomen, om eene koe te kunnen koopen?

Dat was de vraag, waarover Mattia zich zoo ongerust maakte, toen hij voorstag, dat zij ons zou worden gedaan.

— Dat hebben wij verdiend.

— Waar en hoe?

Ik vertelde hem toen hoe wij van Parijs naar Varses en van Varses tot Mont Dore, stuiver voor stuiver hadden verdiend en bewaard.

— En wat ging gij te Varses doen?

Die vraag noodzaakte mij opnieuw een heel verhaal te geven van mijne lotgevallen. Toen de vrederechter hoorde dat ik in de mijn van Truyère begraven was geweest, viel hij mij in de rede en op veel zachteren, bijna vriendelijken toon vroeg hij:

— Wie van u beiden is Rémi?

— Die ben ik, mijnheer.

— Hoe bewijst gij mij dat? Gij hebt geen papieren zooals de gendarme mij gezegd heeft.

— Neen, die heb ik niet.

— Vertel mij dan eens hoe dat ongeluk te Varses in zijn werk is gegaan. Ik heb het verhaal daarvan in de couranten gelezen, en als gij de wezenlijke Rémi niet zijt, kunt gij mij niet misleiden. Ik luister; pas dus goed op.

De vriendelijke toon van den vrederechter gaf mij moed: ik zag duidelijk, dat hij ons niet vijandig gezind was.

Toen ik mijn verhaal had geëindigd, zag de vrederechter mij een poos lang aan en op zijn gelaat was hartelijkheid en deelneming te lezen. Ik verbeeldde me, dat hij mij nu terstond in vrijheid zou stellen: maar dat gebeurde niet.

Zonder een woord verder te spreken, liet hij mij alleen. Zeker ging hij thans Mattia in verhoor nemen, om te zien of onze twee verhalen overeenstemden.

Geruimen tijd bleef ik aan mijne eigene overdenkingen overgelaten; eindelijk kwam de vrederechter terug met Mattia.

— Ik zal narichten inwinnen te Ussel, zeide hij, en als die, zooals ik hoop, bevestigen wat gij mij verteld hebt, dan zal ik u morgen in vrijheid doen stellen.

— En onze koe? vroeg Mattia.

— Die krijgt gij dan terug.

— Dat bedoel ik niet, hernam Mattia, maar wie zal ze te eten geven en melken?

— Maak u daar maar niet ongerust over, vriendje.

Mattia was door die woorden geheel gerustgesteld.

— Als men onze koe melkt, zeide hij met een glimlach, zou men ons dan de melk niet kunnen bezorgen? Dat zou heerlijk zijn voor ons avondeten.

Zoodra de vrederechter vertrokken was deelde ik aan Mattia de twee gewichtige tijdingen mede die me bijna deden vergeten, dat ik in de gevangenis was: vrouw Barberin leefde en Barberin zelf was te Parijs.

— De koe van den prins zal dan een luisterrijken intocht houden, zeide Mattia.

En in zijne vreugde begon hij te dansen en te zingen; ik greep zijne twee handen, door zijne vroolijkheid medegesleept en Capi, die tot hiertoe treurig en onrustig in zijn hoek had gelegen, ging op zijne achterpooten tusschen ons beiden instaan. Toen begonnen wij zoo lustig en levendig te dansen, dat de cipier ongerust werd, — waarschijnlijk om zijne ruiten, — en kwam zien wat wij uitvoerden.

Hij verzocht ons wat bedaard te zijn; maar hij sprak nu niet zoo ruw als toen hij de eerste maal met den vrederechter binnenkwam.

Ook daaruit leidden wij af, dat onze toestand zoo erg niet was en spoedig ontvingen we het bewijs, dat we ons hierin niet bedrogen: want weldra kwam hij terug met eene groote terrine vol melk — melk van onze koe! Maar dat was nog niet alles; hij gaf ons ook een groot stuk wittebrood met een stuk koud kalfsvleesch, dat, zooals hij zeide, van den vrederechter kwam.

Nooit werden gevangenen zoo goed behandeld; toen ik mijn kalfsvleesch at en mijn melk erbij dronk, kreeg ik een veel betere meening omtrent gevangenissen; zij waren blijkbaar veel aangenamer dan ik mij ooit had voorgesteld.

Dat was ook het oordeel van Mattia.

— Eten en slapen zonder dat het iets kost, zeide hij; dat is een buitenkansje.

Ik wilde hem bang maken en zeide:

— Als nu de veearts eens lotseling gestorven was, wie zou dan voor ons getuigen?

— Zulke dingen denkt men alleen maar als men ongelukkig is, antwoordde hij, zonder boos te worden en dat zijn wij op dit oogenblik niet.

XXX

VROUW BARBERIN

Onze nacht op een veldbed was niet al te slecht: wij hadden er wel slechter doorgebracht, als wij onder den blooten hemel moesten slapen.

— Ik heb gedroomd dat eene koe haar intocht hield, zeide Mattia toen hij ontwaakte.

— Ik ook.

Te acht uren werd onze deur geopend en wij zagen den vrederechter binnenkomen, gevolgd door onzen vriend den veearts, die ons zelf in vrijheid had willen stellen.

Wat den vrederecrter betreft, zijne belangstelling voor twee onschuldige gevangenen bepaalde zich niet tot het eten, dat hij ons den vorigen avond had gezonden; hij gaf mij een groot vel papier met een zegel er op.

— Gij zijt een paar domme jongens, sprak hij minzaam, dat gij zoo maar op weg gaat; hier hebt gij een paspoort, dat ik door den burgemeester in orde heb doen maken, en dat zal u voortaan voor moeilijkheden bewaren. Goede reis, jongens!

(Wordt voortgezet.)

---

geweest, zoo twintig groepen achter elkaar en ik zou bepaald raden dat voortaan tot acht of tien der besten te beperken; dan kon ook voor het decor beter gezorgd worden hetwelk soms nu blijken gaf van te groote haast. Ook moet de tweede verlichting evenals de eerste éénkleurig zijn: half mauve, half geel werkt wankleurig. Als dan nog voor ieder beeld een eenigermate toepasselijk muziekbrokje op de piano gegeven wordt, in plaats van een en hetzelfde geklimper, dan zal het zoo kunstige werk, nog mooier en volmaakter zijn.

In ieder geval hebben onze turners bewezen dat zij, met nog eenige aanvulling misschien van zang- of muziekkrachten, zeer goed eene gezellige, fatsoenlijke variété-voorstelling kunnen te saambrengen. M'n beste kompliment aan den arrangeur L. V. d. E. Mz.

Koopt kaarten voor de Variété-Week

Zij zijn te krijgen alle namiddagen in het Partijsecretariaat van 4 tot 6 uren.

Van zaterdag af — 30 October — in het bureel van 't Feestlokaal, St-Pietersnieuwstraat, van 11 tot 2 uren 's namiddags.

De verkoop ziet er goed uit.

In verschillige wijken komt men reeds belangrijke kaarten-aankoopen te doen en zoo wat voor alle dagen.

Het is verstaan, dat men van nu af kaarten kan koopen voor gelijk welken dag.

De kaarten op voorhand genomen, betalen niets meer, dan aan het guichet.

KOOPT KAARTEN!
KOOPT KAARTEN!

Broederlijke Wevers

Voor de vergeetachtigen wordt het nogmaals herinnerd dat vrijdag of zaterdag niemand zal betaald worden wiens werkloozenkaart niet volledig ingevuld is.

Terzelfdertijd wijzen wij er nogmaals op dat, — ter uitzondering van den vrijdag en den zaterdag, — voor elken volledigen werkloozendag moet gestempeld worden, en dat tevens geene kaarten van anderen mogen medegebracht worden. Dus elkeen moet zelf komen.

Men wordt ook verzocht elke verandering van woonst ten spoedigste op de kaart te doen veranderen.

Vergeet ook niet dat vrijdag of zaterdag al de kaarten moeten ingebracht worden, en dit telkens den laatsten betaaldag van iedere maand.

De uren van betaling zijn als volgt geregeld:

Den vrijdag namiddag, van 2 1/2 tot 5 u.

Den zaterdag morgend van 8 1/2 tot 10 1/2 uren. Des namiddags van 2 1/2 tot 4 uren.

Zij die deze bepalingen over het hoofd zien, zullen er zelf de moeilijkheden moeten van dragen. Fr. D.

N. B. De gepensioneerden zullen zaterdag namiddag van 2 tot 4 uren betaald worden.

SPORT

VOETBAL

Zondag en maandag (Allerheiligen) worden de matchen voor 't kampioenschap van Gent voortgezet. Den zondag 31e Oktober wordt gespeeld op 't sportplein van Racing te Gentbrugge-Noord, Ganda F. C. tegen Sparta Club.

Scheidsrechter: Jos. Terryn.

Den maandag 1e November heeft op 't plein van A. R. A. Gantoise de ontmoeting plaats tusschen Sporting club Gantois en S. S. A. Alliance.

Scheidsrechter: Van Houtte.

Men begint telkens om 3 1/2 uur stipt. — Ingangprijzen: 0.15, 0.30 en 0.50 fr. (tribuun).

In de A. R. A. La Gantoise. — Zondag, 31 Oktober, om 11 ure, scholieren II tegen Sparta II. Ingang 0.10 fr..

Maandag, 1 November, om 11 ure, Scholieren I tegen Gentsche Voetbalclub.

Zondag 31 October, heeft op het plein van de A. R. A. G. (Albertlaan) een voetbal-matsch plaats, die zal betwist worden tusschen het 1ste elftal van de S. V. van Nazareth en een uitmuntende ploeg van de A. R. A. G. met enkele spelers van 1ste afdeeling.

De totale opbrengst is ter voordeele der Gentsche Krijgsgevangenen in Duitschland.

Bij de eerste ontmoeting die te Nazareth plaats had, was de uitslag 1-1.

Alle sportliefhebbers zondag 31 Oktober naar de A. R. A. G. om het liefdadig werk te steunen.

Begin om 3 1/4 ure. De ingangsprijzen zijn: Tribuun 0,50 fr. omheining 0,30 fr. Volksplaatsen 0,10 fr.

Voordrachten
In VOORUIT, te Gent

Op donderdag, 28 dezer, om 4 uren in «Ons Huis», Vrijdagmarkt, spreekt de heer

GEORGES CARBON

over:

Het leven der bijen van Maeterlinck.

Spreker zal ons den schrijver der nederigen en der armen doen kennen, en zijn h. b. genoemd werk philosophisch uitleggen.

Het zal dus een uiterst belangwekkende voordracht zijn.

Stadsnieuws

— REDDINGSKOORD GESTOLEN. — Een onbekende heeft Dinsdag nacht de reddingskoord van de Stropkaai gestolen.

Pathé Schouwburg, Veldstraat, Gent

Van 29 October tot 4 November toekomende voor de eerste maal in België:

« JULIUS CESAR » (3618)

— DE KOFFIE'S van « VOORUIT » zijn zuiver, geurig en goed van smaak.

BRIEVENBUS

L. De Vos. — Uw brief, over het darsenwerk, is aan den bevoegden schepen overhandigd ter beoordeeling.

F. H.

MEDEDEELINGEN

WELDADIGHEIDSVOORSTELLING. — De middagvoorstelling van maandag in den Pathé-Schouwburg had een uitgelezen gezelschap getrokken. Ingericht ten voordeele van het Werk der Studiebeurzen voor Leerlingen, slachtoffers van den oorlog, bestond zij uit een bijzonder belangrijk programma.

Deze weldadigheidsvoorstelling is eene kunstuiting te meer op het actief van de sympathieke directie van den Pathé schouwburg.

DE STUDIEKRING «Tot nut van 't algemeen» geeft op zaterdag 6e November, in de prachtige zaal van het Café du Parc, St-Pietersplein, een 2e groot Liefdadigheidsfeest ten voordeele van het edel werk «Secours Discret», met de welwillende medewerking van M. Moens, van het Nederlandsch Tooneel en de Symphonie «La Jeunesse Musicale» (40 uitvoerders).

Iedereen zal zich het eerste liefdadigheidsfeest van 19e September herinneren, en het programma laat dan ook een nog grooteren bijval verwachten.

Prijzen der plaatsen: 1 fr. en 0.50 fr.

BANK «L'UNION DU CRÉDIT DE GAND, St. Michielsplaats 16,. — Ter gelegenheid van Allerheiligen en Allerzielendag zullen de bureelen en Kas gesloten blijven op 1 en 2e November aanstaande.

VOOR DE KRIJGSGEVANGENEN. — Teerlingwedstrijd in het Koffiehuis «De Vos», 8 Nederkouter. Eerste prijs: Eene obligatie der Stad Gent.

Zestig andere schoone prijzen zijn bij dezen wedstrijd te winnen. 10 Centiemen per serie.

TENTOONSTELLING VAN BOUWKUNST EN BOUWNIJVERHEID. — Het verbond der drie maatschappijen: De Bouwkundigen van Oost-Vlaanderen, De Jong Bouwkundigen en de Afdeeling der bouwkundigen van St-Lucas en St-Jozef, is voornemens eene groote tentoonstelling in te richten, welke zou plaats hebben in de maand Januari aanstaande.

Een gedetaljeerd programma is ontworpen en zal eerstdaags bekend gemaakt worden; onmogelijk is het dus, van heden af, er iets bepaalds over te zeggen.

Wij denken dat eene dergelijke tentoonstelling, gezien de omstandigheden, juist op haren tijd komt, vooral in opzicht van de belangen diergenen, die geleden hebben door de gevolgen van den oorlog; zoowel als voor den artistieken vooruitgang als voor de schoonheid der steden en der dorpen.

De voorzitter, M. Modest De Noyette, heeft reeds van M. Braun, burgemeester der stad Gent, eene belofte ontvangen welke gelijk staat met eene welwillende tusschenkomst.

Dezer dagen zullen wij nadere bijzonderheden mededeelen over die ontworpen tentoonstelling welke belooft eene dezenlijke aangename verrassing te wezen.

Partijberichten

DONDERDAG

HARMONIE VOORUIT. — Om 6 ure, solfège voor beginnelingen; om 8 ure, repetitie voor tamboers en clairons

FANFARE DE VOLKSVRIENDEN. — Om 6 ure instrumentale les der beginnelingen.

MARXKRING. — Om 9 1/2 ure repetitie voor de solisten van het concert.

VRIJDAG

HARMONIE VOORUIT. — Om 6 ure, instrumentale solfègeles; om 8 ure, algemeene repetitie.

FANFARE «DE VOLKSVRIENDEN». — Om 6 ure solfegeles; om 7 ure stipt dringende bestuurzitting; om 7 1/2 ure repetitie voor clairons; om 8 ure repetitie voor de muziekanten, voor ons concert.

Aller opkomst is dringend noodig.

ZATERDAG

Harmonie «Vrijheid door Broederschap». — Om 7 ure, solfègeles; om 9 ure, algemeene repetitie.

MARXKRING. — Om 9 1/2 ure algemeene repetitie. De bestuurleden komen om 8 1/2 ure.

TOONEELKRING A. DEFUISSEAUX. — Om 7 ure. lezing van het drama «Blonde Marie». — Rolverdeeling. Allen op post!

Burgerstand van Gent

Overlijdens van 24 Oktober 1915. — Maurice Vandenbussche, bediende, 26 j., Pouillemarkt.

Overlijdens van 26 Oktober. — Pierre Hussein, z. b., 77 j., Snoekstraat, 60. — Edmond Devadder, 4 m., Davidstr., 48. — Prosper Elegeer, 8 m., Reigerstr., 11.

STAD ST-NIKOLAAS

van den 12 tot en met den 22 October

HUWELIJKEN: Henricus Vandervreken, blokmaker, met Florentina De Wilde, fabriekwerkster.

OVERLIJDENS: Franciscus Cogen, 77 j., kleermaker, Kokkelbeekstr. — Petrus De Decker, 79 j., wever, echtg. van Maria-Josepha Pauwels, Klein-Hulststr. — Benedictus Vanden Bosch, 71 j., echtg. van Elodia-Maria Verhrofstede, woonachtig te Melsele. — De eerw. heer Alphonsus De Smet, 59 j., priester, Voortgangstr. — Maria De Mol, 79 j., z. b., Nieuwstr. — 2 kinderen onder de 7 jaren.

GEBOORTEN: Mannel. 8; Vrouwel. 8.

HUWELIJKSAFKONDIGINGEN: Leon-Isidorus Smet, broodbakker, met Anna Bauwens, z. b. — Petrus Van Goethem, paardenknecht, met Genoveva Fierens, huishoudster. — Petrus Van Duyse, landbouwer, met Eulalie-Mathilde Lesiie, z. b. — Bernardus De Clercq, gazwerkman, met Leonia-Maria Verdonck, dienstmeid.

Feesten en Vermakelijkheden

NEDERLANDSCH TOONEEL, Kunstleider A. Van den Heuvel.

Zaterdag 30 October, buitengewoon kunstfeest, ten voordeele der Kunstzangers, Artisten-Muzikanten en het Stedelijk Voedingswerk onzer stad.

Programma:

1. **Der Freischütz**, openingstuk voor orkest (C. M. von Weber). — 2. **Violin-Concert, opus 61** a) Allegro ma non troppo; b) Larghetto; c) Rondo, voor viool, door M. Michel Julien, orkest onder de leiding van den heer R. Guillemijn (L. Van Beethoven). — 3. **Les Noces de Jeannette**, aria, te zingen door den heer P. Zeemans (V. Massé). — 4. a) **Kyménée**; b) **Marche miniature**, voor orkest. (Robert Guillemijn). — 5. **Ballade et Polonaise**, voor viool, door M. Michel Julien, orkest onder de leiding van den heer R. Guillemijn. (H. Vieuxtemps). — 6. **Les Cloches de Corneville**, aria, te zingen door den heer P. Zeemans. (R. Planquette.) — 7. **Ballet de Sylvia**, voor orkest. (Léo Délibes). — 8. **Marche Hongroise**, uit «La Damnation de Faust», voor orkest. (H. Berlioz).

9. **LIEFDE EN LIST**, lustig zangspel in één bedrijf, gedicht door Alb. Morel-De Cuyper. — Muziek van Michel Julien.

Rolverdeeling: Donatus Kwik, meesterschoenmaker, M. P. Zeemans). — Eliza, zijne dochter (Mej. I. De Veirman). — Mijnheer Oscar, geneesheer, verliefde van Eliza (M. Ch. De Raeve). — Trinet, dienstmeid bij M. Kwik. (Mevr. Goossens). — Diktus, pompier, verliefde van Trinet. (M. E. Stevens). — Straetman, politie-agent. (M. J. Moens).

Tooneelmeester: Arie Van den Heuvel.

Orkest: 40 uitvoerders, onder leiding van den heer Michel Julien.

Bureel om 7 ure. — Begin om 7 1/2 ure.

Het locatiebureel is open in het Nederlandsch Tooneel alle dagen van 2 tot 6 uren.

Zondag 31 Oktober, «Fédora», drama in vier bedrijven van Victorieu Sardou.

Eerstdaags wederopvoering van «De Meester», tooneelspel in 3 bedrijven, door Hermann Bahr.

TE HUREN: een schoon en gerieflijk burgershuis. Plezantevest 225, met magazijnen en paardenstal, goed voor alle bedrijven. Zich te bevragen bij We. De Smet, Hoogstraat, 41. 76.

TE KOOPEN: Gasmoteur 15 paarden, in goeden staat. Adres: Schrijven Bureel van 't blad letters A. M. D. 109.

TE KOOP: Camion (2500 kilo) en kar (1500 kilo), Kokkelbeekstraat, 117, St-Nicolaas. 77.

TE HUREN. Schoone appartementen gelijkvloers 2-3 of 4 plaatsen volgens verlangen (niet gegarnierd) Adres: Bureel blad. (100)

Bericht aan de Nijveraars

WAGENSMEER consistante vet, machien en cylinderolie, lood en zinkwit, lijm voor meubelmakers, patatenbloem, conserven zooals: aspergen californië, peachen, abricots, sardinnen, nijverheidsroet, potasch voor zeepfabrieken, enz.

Het BUREEL is open alle werkdagen van 9 tot 12 en van 2 tot 4 ure. 94 HEYVELDSTRAAT, 94, ST-AMANDSBERG, GENT.

HOLLANDSCHE BRUINE ZEEP in bidons van 30 kilos. Prijzen buiten alle concurrentie. Geraffineerd zout aan zeer voordeelige prijzen. Zich wenden aan LA PERSÉVÉRANCE, Slachthuislaan, 16, Gent (10

Cinema Victoria
10, Nieuwland, 10, Gent
Donderdag 28 October om 7 ure Groot Gala-Vertooning met buitengewoon programma, — Ingang Vrij — en Zaterdag 30 October, volledige opening met nieuw programma en volledig orkest (10

MELK
Men vraagt aan zeer voordeelige condities: groote hoeveelheid melk, die ten huize zou afgehaald worden.
Schriftelijke aanbiedingen met hoeveelheid en prijs, zoo rap mogelijk zenden aan bureel van het blad, onder letter E. H. (10

Worden seffens gevraagd:
voor eene Jute-Weverij in Mechelen
1 Meestergast. — 2 Onder-Meestergasten. — 20 Weefsters.
Zich aanbieden den 3 November aanstaande om 2 ure 's namiddags, in 't Hotel Royal, Kouter, Kamer 7. 106.

OPGELET!
Goed en goedkoop VLEESCH voor iedereen
op Dondordag 4 November 1915
OPENING DER GROOTE VOLKSBEENHOUWERIJ
TH. VAN HEDDEGHEM-DE LANGE
in het oud gekend huis Cyriel VERMEIRE
KORTE DAGSTEGE, 4, GENT
Rund-, Kalf- en Schaapvleesch 1e kwaliteit in 't groot en in 't klein
Prijsvermindering voor hotelhouders en beenhouwers. — Bestellingen ten huize. (92)

GEHEIME ZIEKTEN Genezing door bijzondere behandeling door specialist.
Raadpl.: Zon-, dins-, Vrijdagen van 9 tot 12 u.
GENT, 54, Savaanstraat, 54, GENT

VROEDVROUW Diploma van 1e klas in Frankrijk en in België. — Gewezen Adsistent-Arts. — Nieuwe methode gewaarborgd vrij van alle gevaar. Matige prijzen.
14, MARTELAARSPLAATS, 14, Noordstatie, BRUSSEL (91)

MAISON CHARLES
L. en Th. DE SCHAECK
Groenselmarkt, 24, (hoek Langemunt) GENT
Kleederen voor Heeren, Jongelingen en Kinderen.
Niettegenstaande den opslag wordt alles aan buitengewoon lage prijzen verkocht
Ziet onze uitstallingen voor het Winterseizoen

REGELMATIGE AANKOMST van Carbid, Zeep, Zeepoeder, Allumetten, Sardienen, Santos extra koffie (ruw en gebrand), Kaarsen « Elios », Cacao in vaten, Poetsgoed voor schoenen en koper
87, Frère-Orbanlaan, 87, GENT

Afdeelnijk groothandel van
KAAS-KOFFIE-CHOCOLADE
LEON SEGAERT
Vaartstraat, 13-15-17, Gent (Dock)

CRESOLINE
't beste INSEKTENDOODEND en Reukverdrijvend ONTSMETTINGSMIDDEL.
Het werd door de Openbare diensten aangenomen, als de eenige ontsmettingstof, die alhoewel zij van bestendige werking is, geene bijtende stof bevat, en ons kan vrijwaren voor alle aansteekelijke ziekten.
Zij is bijzonder geschikt voor pisbakken, gemakken, vuile waterloopen, enz.
Eene kleine hoeveelheid maakt den vuilsten afval onschadelijk en doodt de larven van vliegen, muggen, enz.
Het kost slechts 0,50 fr. de liter.
Prijsvermindering volgens hoeveelheid.
Eenig depot: AUG. MUSSCHE
Cent, St. Jacobsnieuwstraat, 37, Cent
Hulphuis: Van Monckhovenstraat, 9
VLIEGENVANGERS, CHLOORKALK
CREOLINE, FORMOL 40 %

ACETYLEENGAS LAMPEN
VOOR
WOONHUIZEN en WERKPLAATSEN
KOOLSTOF (Carbure) In 't groot en in 't klein
EDUARD ROUVROY
(electricien)
Electriek bouwkundige
GENT, Catalognestraat, 7
(BELFORT)
Electrieke installaties LDY.

Naar het Ideaal?

Studie over de werkwijze, loonen en andere faktoren in de onderscheidene nijverheidslanden.

VI

BESLUITSELEN

Benevens hunne verslagen over de plaatselijke toestanden, moesten de leden der Mosely-Commission besluitselen uitbrengen in den vorm van antwoorden op 41 door Mosely gestelde vragen.

Betreffende het vakonderwijs zegt Barnes dat de Amerikaansche werkgever meer initiatief betoont dan dogene in Engeland.

Voor de werkuren geeft hij per week 56 als middelmatig op. Stukwerk is er niet meer in voege dan in Engeland.

Het mekanisme helpt ook meer den Amerikaan dan den Engelschman en de Amerikaansche patroon bevordert ook meer het persoonlijk werkersinitiatief.

In Amerika bewerkt men op meerdere plaatsen ook meerdere mekanieken, zelfs de jongeren staan op twee en meer automatieke banken. In Canada zag men twee mannen in stukwerk op drie banken staan en in New-Yorker stukwerkhuizen zag men verscheidene werklieden elk op twee machienen!? De werkhuizen zijn over het algemeen beter ingericht, waardoor er vlugger en beter werk geleverd wordt.

Over de voeding antwoordden de onderzoekers, dat de amerikaansche werkman meer en afgewisselder eet, ook dat de voeding 25 tot 30 % duurder is dan in Engeland. De kleeding is er dubbel duur als bij hen de loonen te dien tijde 35 tot 45 % hooger en het maximumloon waarschijnlijker 70 % hooger dan in Engeland.

Wat het hooger loon in verhouding met het duurder leven betreft, zegt Barnes dat er voor den mécanicien in Amerika nog eene meerwinst van 15 tot 20 % overblijft, de menschen sparen er meer en hebben minder gelegenheid tot uitspanning. Het leven is er voor de werklieden korter, doch voor wat de machienbouw aangaat is zulks maar in kleine mate te bewijzen, de gemiddelde sterfte van den smid en den mecanicien in de Vereenigde Staten is op 50.1/4 jaar en dat derzelfde mannen in Engeland 52, dus een verschil van 1 3/4 jaar. Men schrijft dit toe aan het meerdere en onregelmatiger eten en de MINDERE ontspanning na veel MEER geestes- en krachtsinspanning.

VII

DE LANDVERHUIZING

De landverhuizing van werklieden was in de laatste tijdperken het vermeende redmiddel tegen de werkloosheid en de honderde gevallen van tegenspoed in het eigen midden. In alle landen bestatigt men ongeveer dezelfde toestanden, doch er is grootere evenredigheid in het eene dan in het andere, voor wat de overzeesche landverhuizing betreft.

Voor België zijn de volgende cijfers zeer sprekend:

De emigratie groeide hier aan van 21.675 in 1890 tot 25.064 in 1900. In 1910 bereikte het cijfer 38.854 landverhuizers, om in 1912 te dalen op 35.775. De jongste statistieken der regeering zijn de duidelijksten en toonen ons het getal in België geboren landverhuizers. Voor 1912 zijn er aldus 19.758. Van dit getal trokken 12.424 naar Frankrijk, tegenover 13.531 in 1910; 2.756 trokken naar Amerika tegenover 3.600 in 1910; — 1.690 gingen naar Holland tegen 1.594 in 1910.

Binnenkomen en uitgaan staan natuurlijk aan de orde van den dag, dit binnenkomen (immigratie) was met 6.555 vermeerderd op het middencijfer der période van 1891-1900, doch de uitwijking was in vermeerdering van 6.313 in middencijfer der période van 1901-1910. Dit, in vergelijking op de eerste période, in vermeerdering met 14.471! (Annuaire Statistique de Belgique)

Vergelijking. België met 7 millioen inwoners en 35.775 uitwijkelingen, = 5.1 per 1000 inwoners; Duitschland, op zekeren oogenblik met 60 millioen inwoners en 150.000 uitwijkelingen, = 2.5 per 1000 inwoners.

De vermindering in 1912 tegenover 1910 moet ons verheugen, daar in omgekeerde geval ons land eene rampspoedige toekomst tegemoet ging! (De huidige gebeurtenissen komen voor niets tusschen in onze beschrijvingen: alles is gesteund op de normale toestanden)

In het verslag van ridder d'Ydewalle, l'Emigration d'outre mer (Bulletin de l'Association pour la lutte contre le Chômage) vinden wij nog de volgende bijzonderheden over de belgische uitwijking:

Vertrokken uit Antwerpen naar Amerika:

In 1897, 923 Belgen; in 1907, 6423 Belgen; en in 1912, 4403 Belgen.

De Belgische bevolking in Canada was in 1901, 2.994; in 1911, **9.593.**

In 10 van de 48 Staten van Amerika werd de aanwezigheid van 112.000 Belgen vastgesteld, men geve zich een gedacht van het cijfer dat met eene volledige en juiste optelling door heel Amerika zou bereikt worden!

De heer d'Ydewalle laat zich in zijn verslag over onze lotgenooten evenals wij, vroeger, ontvallen: «Zullen deze in het land van **Eldorado** de verwezenlijking hunner droomen vinden.»

Wat de vertrekkende landverhuizers uit Antwerpen betreft zijn de cijfers van de heer d'Ydewalle in tegenspraak met dezen van het ministerie (voor 1912, 4403 tegen 2756, de vreemdelingen nog medegerekend, komen we maar aan 3.161 uitwijkelingen naar Amerika voor 1912)

De gegeven cijfers over de landverhuizing zijn niet te verwarren met dezen over de jaarlijksche seizoenwerkers en uitwijkelingen naar Frankrijk. Die gaan ten getalle van 50 duizend alle jaren het seizoen gaan doen in de steenbakkerijen, en het werk op de velden, voor graan- en suikerbeetenoogst Deze werklieden komen meest uit West- en Oost-Vlaanderen en Henegouwen. Van de 59.600 seizoenwerkers welke in 1897 optrokken, kwamen 12.582 uit West-Vlaanderen, 18.942 uit Oost-Vlaanderen, en 17,212 uit Henegouwen. Deze werklieden keeren regelmatig naar hunne haardsteden terug en blijven zelden in Frankrijk achter. (l'Emigration saisonière Belge, par Edm. Ronse.)

Nog een ander verschijnsel op gebied van uitwijking is aan de fransche grenzen in West-Vlaanderen waar te nemen; in 1903 telde de stad Roubaix 51.083 Belgen, in 1904, telde zij er 52.071. Het getal werklieden alle dagen naar huis keerende, bedroeg in 1904, 1.588. Tourkonje, dichter aan de grens, telde 25000 Belgen onder zijne bevolking en van 7 tot 8000 werklieden welke alle dagen op en af reizen. Ook gaan van uit België gewoonlijk 2000 metsers en timmerlieden voor eene gansche week met boter en brood over de grens. (La Belgique Criminelle, van H. Joly.)

De uitwijking is dus wel een der dringendste redenen tot herziening van onze arbeids- en loonregeling. Het hoeft niet dat de werkman de gevaren en de onheilen der landverhuizing moet trotseeren om zijne bestaansmiddelen te gaan zoeken of te trachten ze te verbeteren.

Voor de onverschillige bourgeoisie is het een goedkoop en gemakkelijk middel om zich aan de verplichtingen tegenover een nuttig medemensch te onttrekken, voor eene natie die het echter met den vooruitgang eerlijk meent, is het eene schande en alles moet aangewend worden om door beschermende wetten den arbeid zoo te regelen, dat elkeen in zijn eigen land, dat men alom doet eeren en beminnen, 's minstens in ruil van zijn draaglijkon arbeid, ten slotte een onbekommerd leven kan slijten.

JULES DE CLERCK.

Jaurès en het Volksleger

(Negende vervolg)

De officieren en de werkersorganisaties
De officieren aan de Hoogeschool

II

Dikwerf is het de daad die de gedachte vooruitzet, die ze medesleept en die ze verlicht. De stoutmoedigheid in de praktijk der vliegeniers heeft de vraagstukken opgelost voor dewelke de fijnste wiskundigen nog geene bepaalde formulen hadden. Dit zijn, indien ik het mag zeggen, de vrankheden van beroep, het is de levensgeest, van zuiverheid en stoutmoedigheid die den mensch hebben opgeheft; het is niet door de theoretische affrekeningen eener reeds opgemaakte wet, het is door een mengeling van heldhaftigheid en van praktische gewoonte dat hij zich wist te bevrijden van all gewicht. De eerste uitvinders, de ware zijn geene stelkundigen geweest, maar mannen die de handigheid hadden en die gedurfd hebben; het is de stoutmoedigheid der daad meer nog dan de stoutmoedigheid van het gedacht die aan den man vleugels heeft gegeven. De wetenschap zal zonder twijfel deze eerste stoutmoedigheden vergrooten, zij zal deze eerste vlucht verbreeden. Maar het is de daad die de eerste heeft overtroffen. De mènsch heeft den vogel in de hoogte gevolgd vooraleer de opzoeker volledig de vlucht van den vogel in formulen heeft kunnen opmaken. In deze eerste opklimming van het menschelijke ras, was er als eene plotselinge opwelling van het menschelijke vernuft, als eene stoutmoedigheid van de natuur; het is door eene nog blinde beweging dat de menschheid in het licht is gestegen. Aldus wanneer overal, en in de wetenschap zelf, de glorie der daad losbreekt, is het niet te vreezen dat de toekomstige officieren, in deze hoogescholen waarin alle krachten van studie en van wetenschap zullen verzameld zijn, werkelooze aanschouwers worden. Zij zullen er niet leeren de nederiger kleinigheden van het beroep te misprijzen, maar er integendeel alle waarde voor de groote werking van te begrijpen. Zelfs in de regeling der spekuleerende wetenschappen, is elke opzoeking vruchteloos die zich niet in nauwkeurige ondervindingen kan oplossen; elke onderstelling is wankelbaar die de vergelijking der zaken tot in de minste bijzonderheid niet kan onderstaan. Al de theoriën der natuurkundige wereld, van de maatschappelijke wereld, van de zedelijke wereld, moeten eeuwig rekenschap geven aan de werkelijkheid, aan het leven. Er is geen ongeluk, hoe licht het ook weze, dat op onze formulen geen recht heeft. Er is geen deel der ekonomische en maatschappelijke werkelijkheid dat de groote opbouwende stelsels zonder gevaar kunnen onwetend laten. En eene militaire instelling is veroordeeid, indien zij niet in staat is aan alle schoenen van alle soldaten zolen te geven en alle zolen de beste nagels. Het is eene opperste wet van voorzienigheid die alle wetenschappen, alle geesten beheerscht, en door de officieren tot de hoogescholen te roepen, zullen wij hen niet in een mist van vage gedachten en in eene misvormde encyclopedie verliezen. Integendeel verbinden wij hen aan eene steeds meer breedere gewoonte van meer doordringende juistheid.

Maar indien, in elke regeling, al de onderdeelen der wezenlijkheid eene waarde hebben voor den geest die zoekt, voor den wil die doortast, is het omdat in de meest bijzondere feiten de meest algemeene betrekkingen zich uitdrukken en zich onderzoeken; indien deze die het kleine deel verwaarloost eene onbezonnene is, indien diegene welke het verafschuwt een zot en een onverantwoordelijke is, is diegene welke er zich in verliest en het niet op welkdanige manier organiseert in eene gedachte of naar een doel is een erbarmelijke en een onmachtige. Al de kunst van de hoogste opvoeding is in het leven den ontledings- en samenstellingsgeest te verecnigen. Het is een moeilijk en wankelbaar evenwicht.

Indien er, tusschen de hooge geesten en de middelbare geesten geene enkele verbinding ware, indien deze hier onbekwaam waren de anderen te beminnen en te verstaan, elke hooge en samenwerkende daad zou onmogelijk zijn. Maar het is niet aldus. Er is een rangopvolging in de verstandelijke wereld, maar zij is niet in twee gebroken. In de politiek, in de kunst, in de wetenschap, in de gedragslijn der legers, kan zich een methode vormen, er kan zich een stelsel rond de geniale ontdekkingen der scheppende geesten organiseeren. De ware groote man is niet een verwaande, noch een alleenlooper. De nieuwe vormen van gedachte of van werking die hij verwekt zijn niet door den gril geboren. Zij beantwoorden aan nieuwe mogelijkheden. Zij kunnen dus door een groot aantal geesten begrepen en behandeld worden. Vooral voor de demokratie die zich slecht verrooren kan door de massabeweging, is het toch van belang dat in alle instellingen, in de openbare opvoeding, in het leven der partijen, in de militaire organisatie, de inwendige samenstellingen buigzaam genoeg zijn opdat zich onversaagde initiatieven kunnen voordoen, en het is terzelfdertijd van belang dat een groot aantal van geesten voorbereid zijn te verstaan, te beminnen, zich met de nieuwe methoden te vereenzelvigen. Wat de officieren in de universiteiten zullen leeren, is dat het noodig is, door eene overgroote opoffering van arbeid, waarlijk den meester van eene wetenschap te worden, 't is te zeggen genoeg de behandeling der reeds samengestelde werktuigen en de reeds vastgestelde methoden te kennen om er den slaaf niet van te zijn, om bekwaam te zijn tot uitvinding en tot eene plotselinge onvoorziene werking. Napoléon hoeft op prachtige wijze gezegd: «De kunst van den oorlog is evenals Achiel die den zoon van een sterfelijke en van eene godin was.» De stipte kennis der feiten, der krachten, der bronnen, ziedaar het materieele deel, het doodelijke deel. De hooge verzuchting die nieuwe samenvoegingen schept, ziedaar het uitmuntende deel. Maar deze samenstellingen, zelfs onverwachte, zijn niet scheidsrechterlijk. Het woord van Napoléon is waar voor alle kunsten, voor alle reeksen van werking en van gedachte, en de toekomstige officieren zullen des te beter deze dubbele noodzakelijkheid van de wetenschap en van de bezieling, van de degelijkheid en van de voerkracht, van de verduldige studie en van de levendige vrijheid die zij door de wet zelf in de jeugdige en geestdriftige geesten zullen terugvinden, toegepast in het gemeenschappelijk leven der Hoogeschool aan de meest verschillende tuchtmaatregelen leeren kennen.

Het is in de militaire wetenschap dat het 't moeilijkste is het deel te maken van den geest, van de overweging, van de besliste gedachte, en het deel der uitwendige machten, van het toeval of van de vrijgevigheid. De wiskundige die een stelsel bouwt heeft niets aan de dingen van buiten.

Het slagen of het tegenslaan van een veldtocht hangt af van ontelbare geestelijke en zedelijke machten en van ontelbare matericele krachten. De grond, het klimaat, de bevoorradingen, de gezondheidstoestand der soldaten, de geeststoestand, de werkzaamheid of de lamheid der harten, het gelukkig of het rampspoedig ongeluk; welke ontzaglijke en onduidelijke vermenging! en hoe herkennen dat wat aan de heerschende gedachte van den mensch de vertwijfelende wil most worden?

Vandaar de onzekerheid der beoordeelingen zelf op een enkel gevecht gebracht. Dezen die zich een gevecht of eene groote militaire verrichting als eene schaakpartij voorstellen, zijn kinderen, want noch het oorlogsterrein is vereenigd als eene schaakspeeltafel, noch de mannen zijn in de handen der oversten als de «pionnen» in de handen der spelers, noch de macht en de wederzijdsche waarde der verschillende elementen zijn bepaald als den regel van het spel.

Ik bepaal mij nu, voor mijn onmiddellijk ontwerp, met twee zaken aan te teekenen. Ik merk eerst en vooral aan dat, om deze kwesties in volle geestesvrijheid te bestudeeren, de officieren vrij moeten zijn van alle vooroordeelen van samenwerking en van allen beroepsslenter en zij gewoon zijn, door eene waarlijk algemeene kultuur, — door de intellektueele gemeenzaamheid met de jongelieden van alle beroepen, — rekening te houden van alle elementen der menschelijke natuur en van alle geschiedkundige machten. Eerst dan zullen zij kunnen onderscheiden wat, — ter gelegenheid der groote gevechten en der groote oorlogen, — in het verleden de redenen waren der overwinningen of der tegenslagen. Dan eerst zullen zij de militaire geschiedenis bestudeeren als eene levende techniek, in hare evolutie aan elke maatschappelijke beweging gebonden, aan elke menschelijke beweging.

Schande aan hen, indien zij verlaagd zijn te zeggen, als een arme hebzuchtige wiens te smalle handen een nuttelooze schat laten ontvallen: «Wat zullen wij met de millioenen doen die wo morgen als eene onweerstaanbare macht zullen kunnen organiseeren?» De groote en stoutmoedige strategie der massas zal geene werklooze opstapeling van machten zijn, iets als eene zware opeenhooping van steenen van de Assyrische paleizen. Zij zal, integendeel, den triomf van de organiseerende gedachte zijn, gediend en vermenigvuldigd door millioenen gewetens. Maar hiertoe is het noodig dat vanaf het begin der opvoeding aan de officieren de struikelblokken der militaire scholen vallen die hen van de natie scheiden. Het is noodig dat in de jaren van hoogeschool zij in voeling beginnen te komen met den geest van hun tijd en van hun land, zij zich de onbegrensde stoutmoedigheid der wetenschap en der demokratie toeëigenen die de oorlogsmethoden en de gevechtsplannen zullen verbreeden. Aldus zal Frankrijk aan duizenden officieren de hoogere militaire kultuur kunnen geven, en het zal niet noodig zijn, om in het leger den geest van demokratie en van vooruitgang te verbreiden, — onder voorwendsel van gemeenzaamheid van oorsprong, — het intellektueel peil van de oversten te verlagen die zooveel te mer moeten weten dat zij eene grootere organisatie zullen te behandelen hebben.

(Vervolgt.)

De geschiedenis der Vlasnijverheid

De loonen bij het ontstaan der mekanieke vlasspinnerij

(IV)

Wij hebben nu in breede lijnen de loonen gegeven van de handspinsters en der andere werklieden behoorende tot de vlasnijverheid, in de jaren 40, alsook deze behoorende tot de mekanieke vlasspinnerij van 1840 tot 1885 en der metaalbewerkers arbeidende in de vlasfabrieken.

Wij weten ook, dat, in 1846, het middelloon in de mekanieke vlasspinnerij voor de mannen van 1.80 fr. tot 2 fr. was; voor de vrouwen van 80 centiemen tot 1.30 fr. en van 50 centiemen daags voor de meisjes.

Verder gaande, geven wij een deel uit het leerrijk en goed gedokumenteerd boek van onzen kameraad Avanti: «Een Terugblik» (1), dat ons over de loonen inlicht, betaald in de katoennijverheid.

Hier volgt het:

Bij koninklijk besluit van den 7 September 1843, was door het ministerie Nothomb een onderzoek omtrent den toestand der arbeidende klassen ingesteld, vooral met het oog op den arbeid van minderjarige kinderen, waarover een wetsontwerp moest worden neergelegd.

In zitting der maand October 1843, gelastte het geneeskundig genootschap van Gent de heeren Mareska G. en Heyman J., het vragenboek der regeering te beantwoorden.

Deze dokters namen hunne taak zeer ernstig op, en leverden een volledig verslag over den toenmaligen toestand der katoennijverheid; geene misstanden werden verbloemd, en meer dan eens konden de verslaggevers zich niet onthouden, aan hunne verontwaardiging lucht te geven.

Voor het loon in de katoennijverheid stelden zij de volgende tabel op: (2)

Tabel van het dagloon volgens ouderdom en geslacht:

	Maximum	Minimum	Gemiddeld bedrag
Volwassen mannen	10.00	1.27	5.63
Id. vrouwen	2.05	0.90	1.48
Jongelieden van 12 tot 16 jaar	1.30	0.45	0.87
Kinderen onder de 12 jaar	0.50	0.30	0.40

Loontabel volgens den aard van 't werk:

	Minimum	Maximum
Katoenklopsters	1.00	1.10
Spreidsters	0.90	1.00
Grofspinsters (1 molen)	2.66	2.83
Fijnspinners (1 molen)	2.00	2.33
Id. (2 molens)	3.00	3.33
Slijpers	2.50	3.10
Kleine kaardemeisjes	0.45	0.55
Twijnsters en uittrekmeisjes	0.80	0.90
Uitsteeksters en spilbankmeisjes	0.90	1.10
Monteerders en vagers	0.45	0.60
Draadmakers	0.66	1.15
Garenspoelsters en wapsters	1.35	1.50
Afmakers of sijssers	3.33	4.00
Wevers op 1 getouw	0.88	1.32
Id. op 2 getouwen	1.77	2.05
Id. leerjongens	0.45	0.58
Arbeiders	1.50	1.81
Mekaniciens	3.00	4.00
Stokers	2.50	3.12
Meestergasten	3.66	5.00
Houtgraveerders	3.00	5.00
Metaalgraveerders	4.00	10.00
Handdrukkers	1.50	6.00
Trekkers	0.30	0.50
Mekaniekdrukkers	4.00	8.00
Verwers	1.27	1.80
Bereiders	1.27	1.80

Uit deze tabellen bleek dus, dat het minimum van dagloon 30 centiemen, het maximum 10 franken daags was.

Om vast te stellen, wat de werklieden met dergelijke vergelding voor hun arbeid konden verrichten, schreven de onderzoekers verder:

« Sedert de herleving onzer katoennijverheid, het is te zeggen sedert de invoering der mekanioken, heeft het loon groote veranderingen ondergaan.

» Om slechts een voorbeeld aan te halen: de spinner, die na aftrok van het loon zijner monteerders nog 13 of 14 franken per week verdient, won vroeger zeer gemakkelijk 30 franken.

» Deze belangrijke vermindering gebeurde niet plotseling, maar werd opvolgentlijk gedaan, naar gelang de mededinging de winsten der fabriekanten kwam verminderen.

» Sedert 1830 daalde de waarde van den arbeid niet gevoelig meer; de reden is heel eenvoudig; van dan af had zij hare laagste grens bereikt, en was onvoldoende om in de onmisbaarste behoeften te voorzien.

» Ziehier den staat der wekelijksche uitgaven van een huishouden, bestaande uit een familievader, zijne vrouw en vier jonge kinderen; hun toestand is voor zooveel ellendig: Voor rogge en tarwe brood fr. 4.62; Aardappelen 2,24; Boter 2,38; Koffie 0,35; Suikerij 0,12; Melk 0,21; Zout 0,14; Peper 0.03; Azijn 0.14; Karnemelk 0.16; Rijst 0.24; Bloem 0,08; Ajuinen 0,08; Onderhoud der kleederen 0,80; Brandstof en licht 1,00; Zeep 0,22; Ameldonck 0,11; Huishuur 1,27. Totaal: fr. 14,28. » Om in de meest noodige uitgaven te voorzien, zou de Gentsche werkman, die zich in de veronderstelde voorwaarden bevindt fr. 14,28 per week moeten winnen, wat een jaarlijksch inkomen van fr. 742,56 daarstelt (3).

» En deze uitgaven, waarvan het onmogelijk is iets af te nemen zonder het huisgezin tot den uitersten nood te doemen, is nog boven de hulpmiddelen van den katoenbewerker, wiens gemiddeld inkomen slechts fr. 658,08 bedraagt.

» Nochtans heeft de mensch, die zijn tijd en zijne krachten aan de maatschappij geeft het recht van haar, voor zijnen nuttigen arbeid, bestaansmiddelen voor hem en voor de zijnen te eischen, en in onze oogen is de maatschappij wel plichtig, wanneer de eerlijke werkman, na een hardnekkigen arbeid in plaats van eene rechtvaardige en voldoende vergelding te vinden, slechts kommer en ellende ontmoet.

» Wij haasten ons er bij te voegen, dat die ellendige toestand enkel voorbijgaande is: iederen dag komt de werkman, hoofd eener jonge familie dichter bij het oogenblik waarop het oudste zijner kinderen hem naar de fabriek zal vergezellen, om hem in zijn arbeid te helpen en zijn deel aan de inkomsten van het huisgezin bij te brengen. »

JAN SAMYN.

(1) «Een Terugblik» is thans in de bureelen van «Het Licht» te verkrijgen aan den uiterst geringen prijs van 1.25 fr.

(2) Mareska en J. Heyman. Enkwest over den arbeid en de gezondheidsvoorwaarden der werklieden, in de katoenfabrieken gebruikt. Gent, F. en E. Gyselinck, 1845.

(3) Jules Kindt zegt in zijn werk: Over de katoen, wolle- en zijdenijverheid, deelmakend van de gekende Encyclopedie-Populaire: Volgens de meeste juiste statistische gegevens, veranderde de brood- en vleeschprijs, sedert anderhalve eeuw, in volgende verhoudingen:

Voor het brood was de gemiddelde prijs per kilo van de jaren:

1700 tot 1760:	6 tot 7	centiemen	
1760 » 1812:	10	»	
1812 » 1845:	15	»	
1845 » 1853:	20	»	

Voor het vleesch per kilo:

1700 tot 1760:	25	centiemen	
1760 » 1812:	45	»	
1812 » 1[illegible]:	55	»	
1845 » 1853:	90	»	

De aardappelen die van de jaren 1750 tot 1800 maar 22 tot 23 Brabantsche stuivers, het is te zeggen ongeveer 2 fr. per zak werden betaald, kostten rond 1853 van 8 tot 10 fr. per zak.

TUINBOUW

(Zie Vooruit van 26 en 29 Juni, en 1, 15 en 20 Juli, 5, 12, 22 en 25 Oogst, 2, 11, 16, 25, 30 September, 7 en 24 October.)

Overwintering der groenten

(Vervolg)

Roode Koolen. De roode koolen kunnen betrekkelijk weerstand bieden aan de eerste vorsten, nochtans moet men daaruit niet besluiten dat men ze mag blootstellen aan eene koude weergesteltenis van ongeveer —4°.

De overwintering kan op verschillende manieren geschieden. a) In voren. Het is het praktische en terzelfdertijd het beste stelsel. Einde October-November bereidt men in het droogste deel van den tuin eene voor van ongeveer 1 m. 25 breedte op 30 tot 50 cm. diepte volgens de natuur van den grond. Zoodra men de strenge vorsten waarneemt, ontplant men de koolen, ontdoet ze van al hunne uitwendige bladeren, om maar den krop alleen te laten, dan plaatst men ze op den bodem van de voor, de krop op de aarde en de wortels omhoog, eene kleine ruimte tusschen de kroppen latende; vervolgens bedekt men ze met eene laag aarde van ongeveer 20 cm. en welke voortkomt uit de voor. Deze bedekking is genoegzaam om de koolen van het vervriezen te vrijwaren, maar indien de vorst in strengheid toenam, bedekt men alles met eene goede laag drooge bladeren.

Indien somtijds de grond te nat ware, en niet toeliet eene voor te graven, mag men de kroppen op den grond plaatsen, de aarde om ze te dekken zal voortkomen van twee voren welke men zal delven langs iedere zijde van het bed, gevormd door de koolen; deze voren zullen het voordeel hebben het water te verwijderen.

b) In kelders. De koolen overwinteren zeer goed in kelders op voorwaarde nochtans dat zij niet te vochtig zijn, 't zij door ze nevens malkaar te planten tot aan de aanhechting der kroppen, 't zij door ze alleenlijk aan het gewelf te hangen, 't zij door ze opeen te stellen tegen een der zijmuren. De toe te dienen zorgen bestaan in het verwijderen der bedorvene bladeren en in het verschaffen van den meest mogelijken lucht om de vochtigheid weg te nemen.

Witte Koolen. Deze zijn moeilijker te bewaren dan de voorgaande, nochtans door de overwinteringsvoorwaarden wel na te komen, kan men er van genieten tot in Februari en zelfs tot in Maart.

In het droogste deel van den hof, opent men eene voor van 1 m. breedte op 25 cm diepte. De aarde die er voortkomt zal op de boorden geplaatst worden, hetgeen voor uitwerksel zal hebben de voor dieper te maken. Een der zijden moet 15 tot 20 cm hooger zijn dan de andere omdat het water gemakkelijk zou kunnen afvloeien van de stroomatten of planken met dewelke men de voor zal bedekken. De koolen zullen in de voor geplant worden tot aan de aanhechting der kroppen; op die wijze dat de krop op de grond rust. Wanneer de vorst komt, plaatst men op de voor eenige staken waar men stroomatten op legt dewelke men krachtiger maakt door er droge bladeren of lang stalmest op te leggen indien de vorst te streng wierd. Eenige planken daarboven zullen het regenwater weghouden. Iedere maal dat het weder het toelaat zal men lucht geven en zelfs geheel de bedekking wegnemen om alles te verluchten.

Zij kunnen ook zooals de roode koolen in kelders bewaard worden.

Milanecsche of Savooikool. Deze worden overwinterd op dezelfde wijze als de witte koolen.

Brusselsche kool of Spruitkool — Niettegenstaande zij zeer ruw zijn, lijden zij nochtans van de strenge winters. Ook is het aanbevelenswaardig bij de komst der vorsten een deel er van uit te trekken en ze te planten aan den voet van den muur. Men zal ze gemakkelijk beschutten bij middel van oude matten of van drooge bladeren.

Indien men ze ter plaats bewaart moet men aan den voet van iedere plant een schop

aarde wegnemen om de plant toe te laten sooveel mogelijk naar den grond te nijgen.

Raapkoolen. Rond einde November mag men ze herplanten in eene voor en ze bedekken met droge bladeren of stroo. Ook mag men ze in kelders vervoeren, na hen van hunne bladeren ontdaan te hebben, maar het is min aanbevelenswaardig want zij verliezen er min of meer hunne frischheid door. In die plaats herplant men ze alsof ze in volle grond zich bevonden en dit in binnengevoerde aarde.

Door deze twee stelsels kunnen zij bewaard worden, tot in Februari-Maart.

Bloemkoolen. Deze welke nog in den hof staan, zullen ontplant worden. Na ze van hunne grootste bladeren ontdaan te hebben, hangt men ze aan het gewelf van den kelder, of in welkdanig andere plaats waar de vorst niet kan binnendringen. Deze koolen zullen min of meer verslenzen; om ze te verfrisschen is het voldoende ze gedurende eenige uren in een emmer water te dompelen, vooraleer ze te gebruiken.

Winterbloemkool of Brocolikool. Wat deze aangaat, bij de komst van de koude, richt men de bladeren op en bindt ze bij middel van een stroobindel. Vervolgens aardt men aan aan de bladeren want de stammen zijn zeer gevoelig aan den vorst. Tusschen de planten, plaatst men stalmest of droge bladeren, en in geval van zeer sterke vorsten zal men het hart van de planten bewaren, door eene laag bladeren. Alzoo behandeld, kunnen zij gemakkelijk weerstand bieden aan de weergesteltenis ten welke de 15 graden niet overschrijden.

Andijviën. Op het einde dezer maand moeten al de andijviën gebonden worden, en dit wanneer zij goed droog zijn op straf van eene spoedige bederving. Bij de komst der vorsten opent men in het droogste deel van den hof en aan den voet van een muur eene voor 30 tot 40 cm. diepte, op wiens bodem men de planten plaatst, kop langs onder, op lijnen van eenige cm. verwijderd; zij zullen bedekt worden door al de aarde welke van de voor voortkomt. Deze handelwijze verooriooft de andijvie tot de laatste gezond te bewaren want de vochtigheid voortkomende van de verrotting der uitwendige bladeren kan niet tot het hart binnendringen. Natuurlijk moet men om dit stelsel te gebruiken met een droogen grond te doen hebben.

De andijvie kan ook in den kelder overwinterd worden; men zal ze herplanten in aarde welke men er ingevoerd heeft. Indien de kelder verlicht is, bindt men van tijd tot tijd eenige planten, in het tegenovergestelde geval verbleeken zij van zelfs. Men kan ze ook bewaren door ze in een bak te plaatsen en te bedekken met ramen: Bij groote koude voegt men er stroomatten of bladeren bij. Men bemerkt dat het niet genoeg is van ze te beschermen tegen den vorst, maar ook tegen de vochtigheid. Te dien einde zal men ze de meest mogelijke lucht geven, iedere maal dat het weder het toelaat.

G. SAUVAGE.

Andréas Vésalius

Zooals wij het aan het slot van een vroeger over zijn leven verschenen artikel te vreezen gaven, is de vierhonderdste verjaring van den geboortedag van dezen grooten man zoowat onopgemerkt voorbij gegaan, wat ons eene reden te meer is om nog een en ander over hem te zeggen:

Onze lezers weten dat de groote Vésalius te Brusel geboren is in 1514, dat hij zijne eerste studiën deed te Leuven, dat hij van daar naar Montpellier trok om dan aan te landen in de wereldberoemde hoogeschool van Parijs.

Vésalius legde bij zijne studie op de snijd- en ontleedkunde zooveel hartstochtelijkheid aan den dag dat hij al zijn vrijen tijd ging doorbrengen op de kerkhoven en rond de plaatsen waar gewoonlijk het schavot opgericht werd, om er, alle gevaren trotseerend, allen walg overwinnend, het eene of het andere deel van een menschenlijk meester te worden, waarop hij zijne studies voortzette... Zooveel liefde voor zijne wetenschap had de moedige baanbreker, zooveel verwachtte hij van zijne «heiligschendende» kunst, dat hij zich ging meester maken van datgene wat gewoonlijk de prooi van raven en andere roofdieren was!

Door de papen van zijn tijd werd Vésalius behandeld als een afgezant der hel en hij zelf, verzekert Larousse, zette nooit het mes in het lijk van een mensch zonder dat hij voorafgaandelijk en «zeer godvruchtig aan den «schepper» om vergiffenis smeekte voor zijne heiligschendende daad — die hij echter pleegde «om in den dood te zoeken naar de geheimen van het leven.»

Op achttienjarigen ouderdom keerde Vésalius uit Parijs terug naar Leuven in de hoedanigheid van eersten professor in de ontleedkunde, maar steeds meer en meer de behoefte gevoelend, ging hij zich in 1535 aansluiten bij het leger van den keizer van Duitschland, dat ten oorlog toog tegen Frankrijk.

Drie jaren later was de groote geleerde werkzaam te Bologne en in 1540 was hij weer te Parijs, waar men hem vereerde met den hoogsten leergang van praktische ontleedkunde, waarin de heele wetenschappelijke wereld meer en meer belang kwam stellen.

De kennissen die Vésalius bezat over de samenstelling van het menschelijk lichaam en over de ontleedkunde daarvan, waren voor den tijd zoo uitgebreid dat geen enkele der autoriteiten op dit gebied het wagen dierf eenige opmerking te maken tegen zijne uiteenrettingen of zijne voorbeelden.

Vésalius zal wellicht ook de eerste geweest zijn om de samenstelling van het menschelijk lichaam duidelijk voor te stellen op platen, waarvan de eerste verschenen in 1539, vergezeld van uitleggende teekeningen en beschrijvingen, die veel opzien baarden.

Na 1540 was Vésalius gedurende een geruimen tijd blootgesteld aan bittere en nijdige beknibbelingen zijner tijdgenooten, in de eerste plaats omdat hij het stelsel van Galien afgebroken had, dat door alle voorname mannen en scholen als onaantastbaar aangenomen was, maar met zijne leerstelsels en vooral met zijne uitvoeringen bracht hij het trots alles zoo ver dat hij allen in de schaduw stelde en overal geroemd werd.

In 1544 werd Vésalius «benoemd» tot lijfarts van Keizer Karel en «gedwongen» bestendig aan het Hof te blijven — ook later aan dit van den zoon Philippe II. Aldus was het hem onmogelijk geworden nog verdere studiën over de ontleedkunde te doen' tenzij in het geheim, op de toevallig gevonden lijken van menschen die aan de eene of de andere ziekte gestorven waren, de eenigste lijken die toen mochten «geschonden» worden door het ontleedmes.

Aldus was de groote man ook gedwongen in stilte te genieten van den roem en de... rijkdommen die hij verworven had. Hij was aan het Hof gebonden als machtelooze getuige van de ongehoorde pracht, van de onbeschrijflijkste uitspattingen, van de ongehoordste knoeierijen — waarvan hij ten slotte, nog zelf een slachtoffer moest worden!

Benijders van den grooten man beweerden dat men het hart van een edelman, wiens lijk hij besneden had om de oorzaak van zijne dood op te zoeken, zien trillen had op den oogenblik dat hij er zijn vlijm ingezet had.

Dat was voor de christelijke heerschers van den tijd eene gunstige gelegenheid (een op touw gezet spel, zeggen andere schrijvers) om zich te ontmaken van den lastigen «heiligschender». Vesalius werd voor het gerecht gedaagd en ter dood veroordeeld «omdat hij het ontleedmes gezet had in het lichaam van een nog levenden christenmensch».

Phillippe II zelf had zich alle moeite te geven om te bekomen dat het doodvonnis veranderd werde in een gedwongen bedevaart naar Jerusalem, eene reis die dan ook door den grooten man ondernomen werd in de hoop dat er betere tijden zouden komen.

In 1564, terwijl Vésalius nog te Jerusalem verbleef, kwam zijn eerste leermeester, Follopius, die hoogleeraar was aan de Universiteit van Venetië te overlijden, en uit erkentelijkheid kwam het Senaat van deze stad tot het verheven besluit van den belgischen geleerde tot den opengevallen hoogwaardigheidspost te roepen.

Tevreden en gelukkig ging Vésalius moedig scheep om naar Italië te varen, maar den derden dag werd het vaartuig door een geweldigen storm overvallen, op de woeste kusten van het eiland Zante stuk geslagen en het was op dat eiland, in 1564, dat de eerwaarde, ongelukkige prins der wetenschap het leven liet, volgens de eenen verhongerd, volgens de anderen als slachtoffer van de vervolgingen en de folteringen die hij te verduren had.

Gelukkiglijk dat de geleerde heeren Boerhave en Albinus al de werken van den martelaar der wetenschap hebben kunnen verzamelen om ze in 1725 te Leyden uit te geven en voor het nageslacht te bewaren.

Het intellectueel proletariaat
in Amerika

Volgens engelsche bladen is er in Amerika eene ongehoorde opschudding verwekt door een boek van een zekeren Gustav Myers, die met eene uiterste geweldigheid te velde is getrokken tegen de «afschuwelijke overmacht der milliardairs», tegen de «onmenschelijke handelwijze der dollarkoningen, die de beste krachten der natie in de akeligste slavernij geklonken hebben».

De geschiedenis der groote amerikaansche Fortuinen heet het opschuddingwekkend boek en het belangrijkste hoofdstuk is gewijd aan den toestand van het amerikaansch intellectueel proletariaat.

Myers bewijst met officieele stukken en cijfers, dat het amerikaansch intellectueel proletariaat zich meer en meer op onrustwekkende wijze vermenigvuldigt, vooral in de nijverheidscentrums.

Myers steunt zich op de gegevens der volkstelling van 1910, om te beweren dat in Amerika 1,158,538 volwassen personen moeten gerekend worden als behoorend tot wat hij beschouwt als het intellectueel proletariaat, tot de onderwezen, geleerde en verstandige nietsbezitters, die van een al te karig loon moeten leven.

De 34,760 amerikaansche tooneelspelers, tooneelspeelsters, kunstmuzikanten van de schouwburgen, variétécirken, music-halls, enz., hangen letterlijk af van de trusts die dat alles in handen hebben en er overal zwarte lijsten op na houden.

De 29,527 amerikaansche ingenieurs, architecten, teekenaars, die in het bouwvak een bestaan moeten zoeken, zijn eenvoudige loondienaars, die ellendig lage loonen verdienen en geen dag zeker zijn van hun bestaan.

Men kan nagenoeg hetzelfde zeggen van de 30,038 meer ontwikkelde proletariers die hun brood moeten verdienen als gazetschrijvers, die nog slechter betaald worden dan de laatstgenoemde categorie en die als uitgezogen citroenen op straat geworpen worden als zij de heeren niet meer kunnen dienen.

De 446,133 amerikaansche volksonderwijzers, de 92,174 allerhande andere onderwijzers, de 114,460 rechtsgeleerden, de 18,844 letterkundigen en andere geleerden zijn er niet veel beter aan toe en doen nooit anders dan bitter klagen over hunne geringe verdiensten en de onafhankelijk waarin zij leven door de schuld van het groot kapitaal, dat in hen niets anders ziet dan eene massa die kan uitgebuit worden.

Myers somt nog andere categorieën van intellectueele zwoegers op, die hongerloonen verdienen, die door de trusts onder den hiel gehouden worden, zoo erg, dat de toekomst er somber uitziet en zelfs een groot gevaar laat zien voor de verdere ontwikkeling der natie.

Ja, het kapitalisme delft aan zijn eigen graf!

De toenemende misdadigheid onder de Jeugd

Het volgend stuk uit een klerikaal blad is wel het lezen en overwegen waard:

«De gazettenlezers hebben steeds meer redens om zich te verontrusten over het toenemen der misdadigheid onder de jeugd.

Alle jaren geven de officieele statistieken een grooter getal op van kinders die zich plichtig maken aan allerhande misdaden.

De specialisten houden zich meer en meer bezig met dit onrustwekkend verschijnsel en nog onlangs gaf een wetenschappelijk tijdschrift als volgt de hoofdoorzaak van de kwaal op:

Lezing van ongeschikte en slechte boeken; gebrekkig onderwijs vooral voor wat een stiel aangaat; verbreking der echte familiebanden; misdadig plichtverzuim der ouders; bezoek van onbewaakte cinemavoorstellingen en losbandig verkeer op straat.

Het tijdschrift stelde de vraag, op welke manier de kwaal dient bestreden te worden en het antwoordde:

Het is niet mogelijk al de oorzaken der kwaal door een enkelen maatregel uit te roeien, maar al de maatregels die langs verschillende kanten voorgesteld worden, moeten door allen beschouwd worden als maatregels van openbare gezondmaking en herinrichting.

Het was deze nogal doortastende zienswijze die aanleiding gaf tot het gedacht der zoogenaamde «kindertribunalen», die weldra hier en daar tot stand kwamen en van de werkingen derwelke men hier en daar meer en meer goede uitslagen verwacht.

Men zag die «kindertribunalen» door het eene land na het andere inrichten, verbeteren en volledigen, elk op zijne manier, om er meer en meer goede uitslagen van te verwachten.

In Frankrijk was het het hooger parket van het Seine-departement, dat in 1900 met eene verheven krachtdadigheid aan den gang ging om eene afzonderlijke rechtbank voor misdadige kinders in te richten.

Er werden daar vier afzonderlijke onderzoeksrechters aangesteld, met bijzondere opdracht en bijzonderen aanleg voor het onderzoeken der gevallen waarin minderjarige kinders van hunne omschrijvingen betrokken waren, en hunne werkingen waren van aard om de rechtsgeleerden aan te moedigen die iets van de onderneming verwacht hadden.

De kwestie der «kindertribunalen» was in de verschillende landen weldra van sooveel belang geworden, dat zij in 1912 heelemaal op den voorgrond was gedrongen voor het internationaal Congres van Rechtskunde, waarop België, Frankrijk, Duitschland, Oostenrijk, Engeland, Italië, Zweden, Zwitserland, Spanje en ook Rusland vertegenwoordigd waren door autoriteiten die op de hoogte der zaak waren.

De bespreking van de op den voorgrond geschoven kwestie was van groot belang en het liep uit op eene stemming, waardoor al de aanwezigen verklaarden dat de «kindertribunalen» door alle beschaafde landen moesten aangenomen worden.

Men kan zich gemakkelijk voorstellen in welken zin de debatten plaats grijpen op die «kindertribunalen», waar het gewoon publiek niet toegelaten wordt en waar de namen der «betichten» geheim gehouden worden.

Het is op den vaderlijken, waarschuwenden, onderwijzenden toon dat de rechter spreekt tot de verloopen knapen en meisjes die van het eene of het andere beschuldigd zijn. Hij bekommert zich vooral met de middels die dienen aangewend te worden om de ongelukkigen terug te brengen naar de goede baan, om in hun jeugdig hart leedwezen en berouw op te wekken over de verkeerdheden die zij onbewust begaan hebben.

Vaak genoeg gebeurt het dat de verstandig berispte en gewaarschuwde kinders op zijne woorden rechtzinnig aan het snikken gaan, om genade bidden en op de treffendste manier bewijzen dat alle gevoel van goedheid of eerlijkheid niet uitgestorven is in hun jeugdig hart, dat zij nog zeer gemakkelijk te redden zijn, als men hen langs de goede zijde weet te hebben.

Maar helaas, al te vaak gebeurt het ook dat heelemaal bedorven knapen, heelemaal verloopen meisjes van den jeugdigen ouderdom, door de blikken welke zij in de zaal werpen, ten duidelijkste bewijzen dat het kwade en het slechte hun tot in het bloed is doorgedrongen, door de plooien die op hun aangezicht liggen, bewijzen dat zij den spot drijven met allen die het willen beproeven om hen terug op den goeden weg te brengen!

Tussohen de beide heeft men overal het geval aangehaald van den parijschen twaalfjarigen knaap, die op het «kindertribunaal» verscheen onder de betichting van in bezwarende omstandigheden gestolen te hebben en die hartverscheurend aan het huilen ging, als de voorzitter hem met vaderlijke goedheid in de stem vroeg, waarom hij gestolen had.

Met een herderlijk geduld liet de taktvolle voorzitter den armen knaap tot kalmte komen, en als hij hem dan weer op vaderlijken toon vroeg waarom hij dan toch gestolen had, antwoordde hij op vertrouwelijken toon dat vader en moeder er hem geweldig toe gedwongen hadden!

Wat eene verschrikkelijke bekentenis! De arme knaap was gaan stelen omdat hij er toe gedwongen was geweest door zijne ontaarde ouders, die wellicht niet van werken hielden — of die geen werk konden vinden!

Het was onder de bedreigingen zijner ouders, die hem misschien zouden straffen of mishandelen, dat de arme knaap zich had laten opsluiten in de beste kamer van zijnen patroon, om er het zilverwerk te stelen dat deze er in eene glazen kast bewaarde.

En als de rechter door goede woorden, door verstandige waarschuwingen, door vaderlijke berispingen het vertrouwen van den knaap gewonnen had, zoodat hij gerust zijn onschuldig hart kon lichten, voegde hij er openhartig bij: Ik was er hoegenaamd niet op gesteld om te gaan stelen, ik wilde niet gaan stelen, maar vader en moeder dwongen mij er toe, sloegen mij met de stooftang en sloten mij op met water en brood om mij er toe te dwingen!

De strengste «straf» die door den rechter in zulke uitgezonderde gevallen mag uitgesproken worden, bestaat daarin, dat de schuldige knaap voor zekeren tijd naar eene strafkolonie of «verbeteringsschool» gezonden wordt, waar men het verder zal beproeven hem tot betere gedachten en op den goeden weg terug te brengen.

Het verheven gedacht dat voorop gestaan heeft bij deze gerechtelijke hervorming, bij de inrichting der «kindertribunalen», bestaat in het zoogenaamd stelsel der «bewaakte vrijheid» voor de jonge misdadigers.

In de minder erge gevallen wordt het kind met de noodige waarschuwingen terug geschonken aan zijne ouders, of aan een vreemden persoon, of aan eene bijzondere liefdadige instelling.

In elk geval blijft het verdacht kind geplaatst onder het aangenomen toezicht, onder de bestendige bewaking van een bijzonderen aangestelde, man of vrouw, die aangewezen wordt door de bevoegde rechters.

Het kind weet, omdat men het hem uitdrukkelijk en waarschuwend gezegd heeft, dat het voortaan zal leven onder het «wakend oog van een strengen rechter», die hem bij het minste vergrijp weer voor de rechtbank zal doen verschijnen, die eene tweede maal niet meer zoo toegevend zal kunnen zijn, zoodat hij wellicht naar de strafkolonie zal moeten gezonden worden, waar hij verscheidene jaren zal moeten blijven en van waar hij niet anders dan voor altijd gebrandmerkt kan terugkeeren.

Het «kindertribunaal» moet dus beschouwd worden als eene instelling van toegenegendheid, op voorwaarde dat het kind zich goed wil gedragen en zich wil beteren.

De betichten worden niet altijd van de eerste maal veroordeeld volgens den graad hunner zoogenaamde misdaad, en voor het ten uitvoer brengen van een uitgesproken vonnis, heeft de voorzitter altijd nog het recht om, volgens de omstandigheden, de voorwaardelijkheid uit te spreken en te bepalen hoe lang de voorwaardelijkheid mag duren.

Deze nieuwe rechtspraak schijnt dus geroepen om de grootste diensten te bewijzen aan de gemeenschap. Men verwacht er zich aan, dat daardoor eene aanzienlijke beperking zal gesteld worden aan het getal der misdaden door kinders gepleegd, eene plaag die ons op de verschrikkelijkste manier is komen bedreigen in den laatsten tijd.

In deze orde van gedachten mogen wij dus volledig vertrouwen stellen in het gezond verstand en in het klaar doorzicht onzer magistraten, in de goede inzichten der bevoede machten en vooral in de mirakuleuse kracht van de liefdadigheid.»

Wij zijn eene wereldbreedte verwijderd van het gedacht om de goede inzichten van de voorkampers dezer nieuwigheid in twijfel te trekken, maar wij hopen dat zij de onze evenmin verdacht zullen vinden, als wij openhartig verklaren dat wij er geene gouden bergen van verwachten.

Die *misdadige* kinders zijn de *besmette* spruiten van de *ziekelijke* menschen die opgroeien, of liever, die ten onder gaan op den vuilhoop van de kapitalistische maatschappij, en de «gezondmaking» is alleen mogelijk door onze diep-doorgrijpende socialistische hervormingen op elk gebied!

Regen in Polen

Bouchholz, die in de «B. Z. am Mittag» reeds menige aardige schets van het oorlogsterrein geschreven heeft, vertelt nu van den regen in Polen.

Vroege morgen. Poolsche vlakte. Ver, ver het grijs.

Langs een grijze platanen-allee rijden onze batterijen. De kanonnen rammelen stootend, hotsend. De dikke wielen glijden nu eens naar den eenen, dan naar den anderen kant in diepe plassen en spatten hooge fonteinen op. Een stortbad van vuil voor paarden, voertuigen en manschappen. Van de grijze platanen druipt de regen van den nacht.

's Morgens is het droog geworden. De verweerde kanonniers kijken echter wantrouwig naar de lucht. Zal het er bij blijven?

Van de verhitte buiken der paarden stijgen witte dampwolken omhoog. Uit de grijze uniformen en jassen komt de wasem van verdampend water. Heel de lange stoet stoomt van vocht, dat verdampt.

Ik wil een sigaret aansteken, haal een lucifersdoosje te voorschijn. Probeer het één, tweemaal, het gaat niet.

— Meier geef me vuur. Mijn lucifers zijn nat geworden.

Hij knipt zijn raktoestel aan. Mijn sigaret is echter vochtig geworden, ze wil ook niet branden. Ik gooi ze weg. Ik gooi mijn vijf en twintig sigaretten weg.

— Heb jij een droge?

— Neen, in mijn zak is sedert gisteren alles pap, ik ben heelemaal kletsnat. Zou het vandaag droog blijven!

Ik haal de schouders op, houd me aan een nat touw vast dat van een wagen afhangt en laat mij meetrekken.

Klets, een douche van chocolade-crême in het gezicht. Spuw het zand uit, dat tusschen mijn tanden knarst.

— Kijk eens, zegt er een en wijst in de schijnbaar oneindige verte, daar komt de regen.

De lucht, ontzaggelijk in deze vlakte, heeft een koud-grijze monumentaliteit. Het is als hing daarboven de heele vuile wasch der Titanen, alleen daar opgehangen om ons te verstikken, om onze opgewektheid en humeur stelselmatig den nek om te draaien. Deze grijze vlakte met haar akkers, waarop het vruchtbaar leven gestorven is, met haar grauwe vijvers, haar treurig riet, haar misvormde denneu, haar nat zand en daarboven deze ontzaggelijke, droogzolder van den hemel met zijn smerige rollende wolkenwasch en wij daartegen, deze kleine, dunne stoet op den mageren landweg.

En nu komt de regen uit de verte. Daarginds is de grijze wasch nu tot een groot laken uitgespannen. Daarginds komt het aan, ons tegemoet. Het is als een gordijn, dat naderbij geschoven wordt en het benevelde uitzicht op de bosschen en de zachte golvingen van het land verslindt en opvreet. Dat is het grijze leger van de regenspoken. Met hun lang haar en lange sleepende gewaden. Het komt naderbij, men hoort het reeds ruischen. Het komt. Wie zal zich daartegen te weer zetten?

De laatste boomen van de allee zijn reeds gehuld in het grijs van het kleed van het spook. Nu het midden van den weg, nu strijkt ons de natte sleep over het gezicht. We gaan als in een grijze zee, in den blinde vooruit...

Rust, in den regen, in een afgebrand dorp. Stukken van muren smeulen nog. Waarheen te gaan? Men blijft achter zijn wagen staan en laat zich verder nat regenen. Uit zijn broodzak haalt men een stuk nat kommiesbrood te voorschijn. Het verbrokkelt tusschen de vingers. Men eet het desniettemin en ziet, in gedachten verzonken, hoe iemand langs den weg zit te grijnzen. Ge vraagt u af, wat wil die kerel daar langs den weg. Waarom zit die daar in het kletsnatte gras te lachen.

Het is een doode Rus. Achter hem smeulen de zwarte puinhoopen. En hij zit daar met zijn verglaasde oogen te grijnzen.

Van den helm druipt en siepelt het in den nek, een beekje loopt in langs den rug, de kuiten af in de schoenen. Moest men de schoenen eigenlijk niet eens omkeeren.

Verder hotst de stoet. Het regent. Het regent. De handen heeft men diep in de zakken. Daar binnen zijn meertjes, waarop geknakte sigaretten, zakdoeken, touwtjes, chocolade en allerlei andere bruikbare voorwerpen drijven. Het regent. Het regent. Van den helm loopt een zwarte soep over het voorhoofd en langs de neusvleugels in den mond. Rug en schouders kleven aan de kleeren vast. De kuiten zijn verkleumd. In de schoenen klets en siepelt de modder...

En dan, als het begint te schemeren, wordt halt gemaakt. Aan den rand van een hoog dennebosch.

— Tenten opslaan. Koken.

De sergeant-majoor roept; een half uur van hier, half links door het bosch kan men water krijgen. Daar staan drie huizen. Vooruit, water halen en koffie koken. Eenigen gaan met emmers weg en verdwijnen in den regennevel, die om het bosch hangt. De anderen slaan een bivak op. Natte tentbanen worden uitgespannen. Palen ingeslagen. Men schept aarde op de punten van de tentbanen en legt takken op het doek, opdat de regen er niet zoo gauw doorheen komt. Stroo, dat men heeft meegebracht, wordt in de tent gestopt.

Men haalt kook- en eetgerei. Bij de proviandwagens verdeelt de foerier met zijn dikke, roode, kletsnatte handen vleesch en commiesbrood, dat reeds half doorweekt is.

De meesten zijn reeds onder de tent weggekropen om bescherming te zoeken tegen den regen. Niemand heeft lust om te koken. Men is afgestompt.

Daar komt de sergeant-majoor. «Laat niemand het wagen, zoo roept hij met zijn commandeerstem, te gaan slapen voor hij gegeten heeft...

We liggen in een nauwe tent, door elkaar heen. Niemand ziet wat van den ander. Ik lig met mijn gezicht naast de laarzen van een dikken kameraad. Onmiddelijk snurkt hij, de gelukkige.

We liggen door elkaar, omdat men zich een plaatsje uitzoekt, waar het het droogst is. Op mijn borst vallen voortdurend druppels, omdat de tentbaan een scheur heeft. Gehaast, bedrijvig gaat het, drup, drup, drup. Hier kan men niet met het gezicht liggen. Naast de laarzen van een kameraad het gezicht te hebben is ook niet verkwikkelijk. Hem drupt het — ik hoor het — op den neus. En dat bezorgt hem een onrustigen slaap. Hij draait zich om en stoot me daarbij zijn hak tusschen de tanden. Ik draai me zoo, dat het me op den rug druipt. Hu, was is het stroo hier nat onder mijn gezicht. Ik heb het ellendig koud. Een ander hoor ik met de tanden klapperen en vloeken. Desniettemin hangt hier een vochtig, warme lucht, waarin men bijna stikt. Zal ik er maar weer uit gaan?

Ik hoor hoe de regen onophoudelijk op de gespannen tentbaan trommelt. Dat maakt een merkwaardig leven.

Het regent, het regent. Om ons heen ruischt het bosch onstuimig. Het steunt, kraakt, maakt lange geluiden.

Ik doe het toch, ik ga er uit. Onder deze tent stikt men. Ik kruip rond. Wel beroerd, waar is nu de uitgang? Voorzichtig kruip ik over de kameraden heen. Blijf toch stil liggen, kerel, knort er een. Een ander trap ik op de hand. Ik kan er niets aan doen. O, hier is de uitgang. Ik kruip naar buiten.

Daar ligt het wachtvuur, rood in den nacht. Het smeult in het diamant geschitter van verlichtte regendruppels. Zwarte gedaanten er om heen met wild stoomende jassen; bevende handen en knieën warmen zich.

Maar eens komt er toch weer een dag, dat de zon het spokenleger van den regen vertrooit, de vuile wasch van den hemel wegschuift. Dan prijkt een regenboog aan de lucht in de schoonste kleuren van het paradijs, lachend rood, groen, violet, oranje... en door de poort van dezen regenboog trekken de soldaten binnen in het nieuwe, goede humour...

LEEST EN VERSPREIDT "VOORUIT"